

FORMUEULIGHED 10. juli 2023

TEMA

Udarbejdet af
Sune Caspersen
Chefanalytiker

Den rigeste procent sidder på en fjerdedel af den samlede formue

Formuerne er meget ulige fordelt i Danmark. Langt mere end f.eks. indkomster. Den ene procent af danskerne med de største formuer besidder knap 25 pct. af den samlede nettoformue. Det kan især henføres til værdier i unoterede aktier, som bl.a. dækker over familieejede virksomheder. Formuerne fordeler sig også skævt på tværs af landets kommuner og inden for de enkelte aldersgrupper.

Kontakt

Chefanalytiker

Sune Caspersen

📞 26 20 02 28

✉️ sc@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Den mest velhavende ene procent af danskerne besidder knap 25 pct. af den samlede nettoformue. Det er langt mere, end hittidige opgørelser har vist, da det nu er muligt at medregne værdien af unoterede aktier i bl.a. familieejede virksomheder og modregne offentlig gæld til inddrivelse.
- Top-1-procent besidder over 80 pct. af den unoterede aktieformue. For denne gruppe udgør unoteret aktieformue i gennemsnit 31,7 mio. kr. pr. person.
- Overførsler af formue i unoterede aktier fra forældre til børn udgør et stort milliardbeløb årligt. De store formuer, der overføres, kan hovedsageligt henføres til bevægelser i den absolutte top af formuefordelingen.
- De største formuer findes i en række kommuner nord for København, hvor den gennemsnitlige formue er på op mod 7,4 mio. kr. pr. voksen. I de mindst velhavende kommuner er tallet derimod 1,3-1,4 mio. kr. pr. voksen.

Høj formueulighed hæmmer økonomisk vækst

Formue er – som indkomst – et vigtigt mål for velstand og forbrugsmuligheder. I modsætning til indkomst, som skabes løbende, er en persons formueproduktet af de beslutninger og hændelser, der er indtruffet op til det tidspunkt, hvor den måles. Formue skabes også løbende, og formuevæksten i enkelte år kan være betydelig, men for de fleste vil størstedelen af formuen være oparbejdet i tidligere år.

Som nævnt er formuen for det første et produkt af de beslutninger, man har truffet. Det kan være den løbende opsparing fra år til år, boligkøb, der både påvirker aktiv- (boligværdi) og passivsiden (gæld), beslutninger om, hvordan formuen forvaltes (investering og risikoprofil), og naturligvis også nedsparing, hvilket typisk vil være tilfældet, når man trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Hvis man stifter virksomhed, kan det betyde gældsætning, men også muligheden for indtjening og afkast. Derudover kan indgåelse af ægteskab have stor betydning for ens formue.

Formuen kan dog også blive påvirket af hændelser, man ikke nødvendigvis har (fuld) kontrol over. Det kan være, hvis ægteskabet ender i en skilsmisse, eller man ender i et længere ledighedsforløb, og de offentlige overførsler ikke rækker tilstrækkeligt. Det kan også være, at man bliver begunstiget gennem arv eller andre formueoverførsler. Desuden kan en gunstig udvikling på boligmarkedet have stor positiv betydning for ens formue, hvis man har købt bolig på det rette sted og tidspunkt, mens en ugunstig

udvikling omvendt kan trække ens formue ned. Det samme gør sig i øvrigt gældende for bl.a. aktiemarkedet.

Når befolkningens formuer gøres op, er det særligt de store forskelle, der springer i øjnene.

Formueforskellene er langt større end indkomstforskellene¹, hvilket skal ses i lyset af flere forhold.

Formueopbygningen er aldersbetinget, bl.a. som følge af arbejdsmarkedspensioner, formuerne påvirkes kun indirekte af skattesystemet (bortset fra ejendomsskatterne), og der er ikke mekanismer, der tildeler formue til dem, som intet har, som de indkomsterstattende offentlige ydelser. Derudover er negativ formue, som skyldes, at man har større gæld end aktiver, langt mere udbredt end negativ indkomst.

Da formue i de fleste tilfælde kan anvendes til forbrug og dermed erstatte indkomst, skal betydningen af formueulighed sammenlignet med eksempelvis indkomstulighed ikke undervurderes, men man bør som nævnt ovenfor have en række forhold in mente, når formueforskellene undersøges nærmere.

Høj formueulighed hæmmer økonomisk vækst, og det kan derfor have negative konsekvenser for samfundets velstandsudvikling, hvis formuen er koncentreret på få hænder. Studier viser dog også, at samfund præget af stærke demokratiske traditioner og institutioner – som det danske samfund – kan udligne de negative effekter af høj formueulighed på den økonomiske vækst.²

Tallene i dette kapitel er baseret på beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik om befolkningens formue- og gældsforhold. Datagrundlaget og fremgangsmåden er beskrevet i Boks 1.

Den mest velhavende procent ejer en fjerdedel af nettoformuen

Figur 1 viser, at formuerne er meget ulige fordelt i Danmark. Figuren viser, hvor stor en andel af den samlede nettoformue, som henholdsvis top-1- og top-10-procent besidder. Nettoformuen består af reale aktiver som bolig og bil, finansielle aktiver som bankindestående og værdipapirer og pensionsopsparing fratrukket al registreret gæld, herunder realkredit- og banklån, SU-lån mv. Nettoformuen kan derfor både være positiv og negativ afhængig af, om man har større gældsforpligtelser end aktiver.

Top-1-procent besidder knap 25 pct. af den samlede nettoformue, når værdien af noterede aktier og offentlig gæld til inddrivelse medregnes. Det er nyt, at noterede aktier medregnes, da der tidligere ikke

har været et tilstrækkeligt sikkert grundlag til at opgøre værdier af unoterede aktier. Unoterede aktier dækker over ejer- og anpartsandele i selskaber, der ikke er børsnoterede. Det omfatter bl.a. familieejede virksomheder. Opgørelsen er et skøn og er derfor behæftet med en vis usikkerhed, men den er udarbejdet af Danmarks Statistik og betragtes som et retvisende bud.

Inddragelsen af offentlig gæld til inddrivelse har desuden tidligere været forbundet med stor usikkerhed, men datakvaliteten vurderes nu at være tilstrækkelig høj. Uden disse to komponenter ejer top-1-procent godt 14 pct. af formuerne, hvilket er markant mindre end de 25 pct. Den unoterede aktieformue bidrager i høj grad til den store forskel. Man har altså i tidligere opgørelser undervurderet formueuligheden kraftigt i fravær af særligt de unoterede aktieformuer.

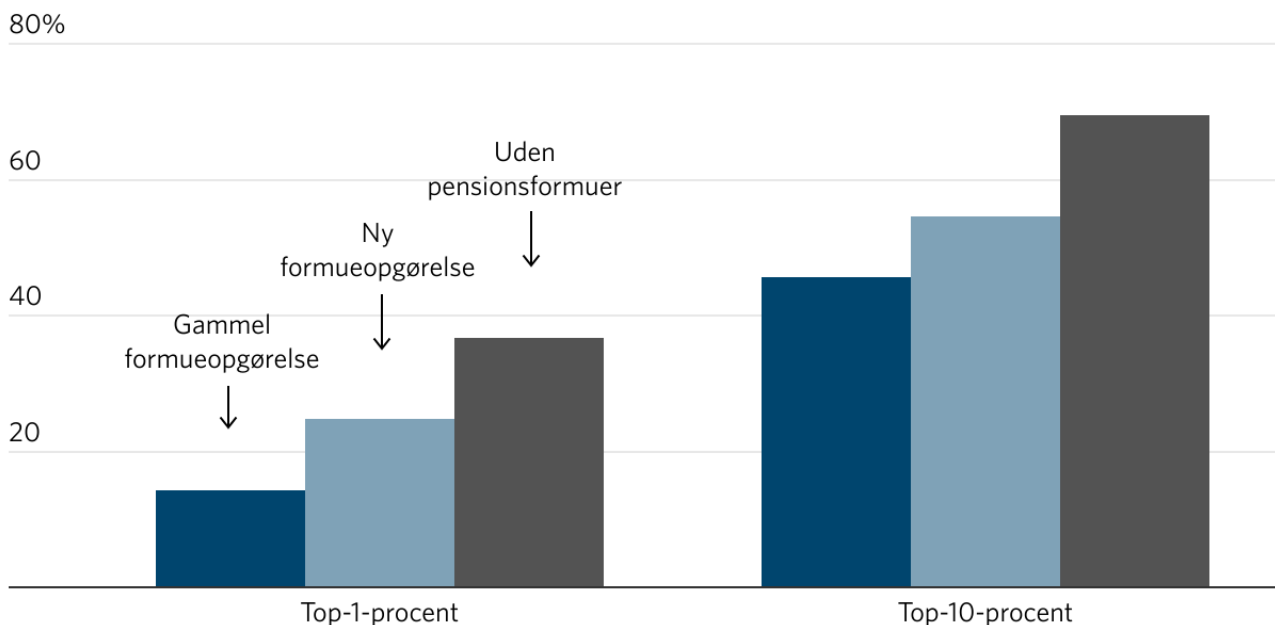
Det er desuden værd at hæfte sig ved, at arbejdsmarkedspensioner bidrager kraftigt til at reducere formueforskellene. Hvis pensionsformuerne udelades, vokser formueandelen for top-1-procent til knap 37 pct.

FIGUR 1

Formueuligheden er langt større, når værdien af unoterede aktier tælles med

Figuren viser, hvor stor en andel af den samlede nettoformue, som henholdsvis top-1-procent og top-10-procent besidder. Andelen er opgjort for forskellige formuebegreber.

■ Ekskl. unoterede aktier og gæld til inddrivelse ■ Inkl. unoterede aktier og gæld til inddrivelse
■ Inkl. unoterede aktier og gæld til inddrivelse, men ekskl. pension

Anm.: Opgjort pba. formue- og gældsdata pr. 31. december 2021.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Top-10-procent besidder over halvdelen af den samlede nettoformue med en formueandel på knap 55 pct., når værdien af unoterede aktier og offentlig gæld til inddrivelse er medregnet. Og for denne gruppe vokser formueandelen til hele 70 pct., hvis arbejdsmarkedspensionerne udelades. Formuerne er altså meget ujævnt fordelt.

Formue i unoterede aktier er meget skævt fordelt

De unoterede aktieformuer betyder meget for opgørelsen af formueuligheden i Danmark. Figur 2 viser således, hvor stor den gennemsnitlige unoterede aktieformue er i hvert formuepercentil.

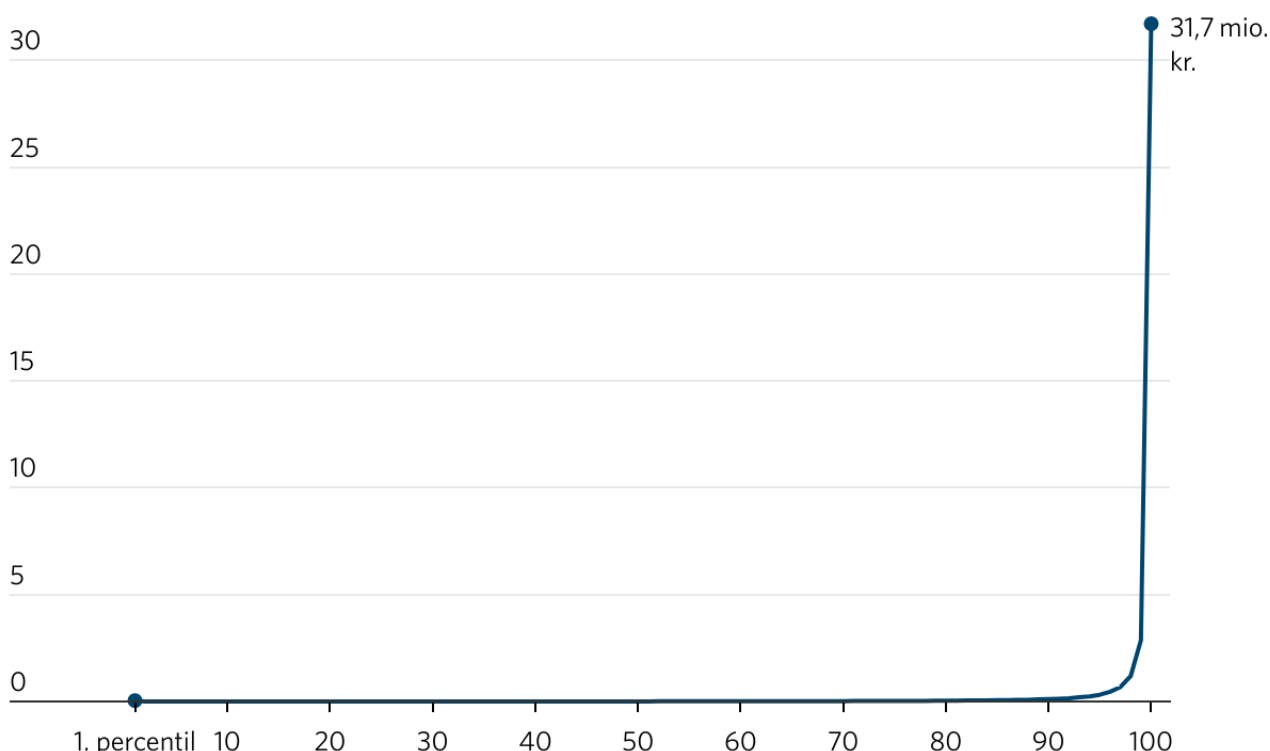
Percentilinddelingen indebærer, at befolkningen opdeles i 100 lige store grupper på baggrund af deres nettoformue, så den hundrededel med de mindste formuer indgår i 1. percentil, og den hundrededel med de største formuer indgår i 100. percentil.

Figuren viser, at unoteret aktieformue er af relativ ubetydelig størrelse for langt de fleste på nær i den absolutte top af formuefordelingen. I 99. percentil, altså den næstmest formuende hundrededel, er den gennemsnitlige unoterede aktieformue på 2,9 mio. kr., mens den i 100. percentil, dvs. top-1-procent, er på 31,7 mio. kr. Den mest velhavende procent af danskerne sidder på over 80 pct. af den samlede formue i unoterede aktier. Der findes ikke andre formuekomponenter, der er tilnærmelsesvist så ujævnt fordelt.

FIGUR 2

Unoteret aktieformue er koncentreret i den absolutte top

Figuren viser den gennemsnitlige værdi af unoteret aktieformue i hvert percentil af formuefordelingen. 35 mio. kr.

Anm.: Opgjort på baggrund af formuedata pr. 31. december 2021. Beløb i 2023-niveau.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Formueuligheden er høj uagtet alder

Formueopbygningen er aldersbetinget, men formueuligheden er ikke nødvendigvis mindre, når den opgøres inden for de enkelte alderstrin. Det viser Figur 3, hvor formueandelen for henholdsvis top-1-procent og top-10-procent er opgjort på de enkelte alderstrin. De stiplede linjer viser formueandelene opgjort på tværs af alle.

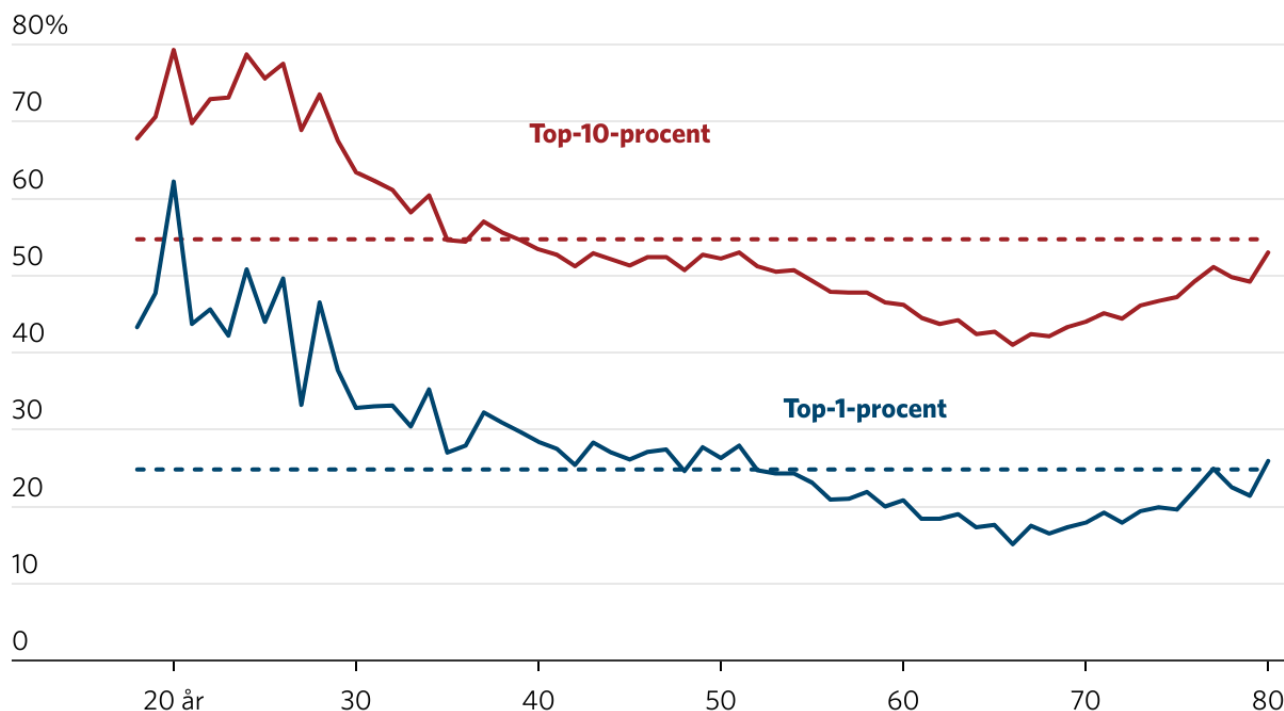
Figuren viser, at formueuligheden er størst for de yngre voksne på 18-25 år, hvor top-1-procent besidder omkring 40-60 pct. af nettoformuen, mens andelen falder til omkring 25-30 pct. for de 40-50-årige.

For disse personer i de "etablerede" aldersgrupper er formueuligheden altså lige så stor inden for de enkelte alderstrin, som den er på tværs af alle. Den aldersbetingede formueopbygning har altså kun begrænset betydning for opgørelser af formueuligheden. Top-1-procent besidder den mindste andel af den samlede formue blandt personer omkring folkepensionsalderen (66-68 år), hvor andelen når helt ned på 15 pct.³ Sammenlignet med uligheden i indkomster er formuerne selv på disse alderstrin dog meget ulige fordelt.

FIGUR 3

Formue er aldersbetinget, men ulighed i formuer er lige så stor inden for hvert alderstrin som på tværs af alle

Figuren viser, hvor stor en andel af den samlede nettoformue, som henholdsvis top-1-procent og top-10-procent besidder inden for de enkelte alderstrin. De stiplede linjer angiver andelen på tværs af alle voksne.

Anm.: Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Den gennemsnitlige voksne dansker har en nettoformue på 2,1 mio. kr.

Den gennemsnitlige voksne danskers formue er på over 2 mio. kr. Det fremgår af Tabel 1, hvor nettoformuen er opdelt i yderligere formuekomponenter.

Formuen består på aktivsiden først og fremmest af reale aktiver, hvoraf værdien af ejerbolig udgør størstedelen, mens øvrige reale aktiver udgøres af værdien af andelsbolig, fritidsboliger og investeringsejendomme samt biler. De reale aktiver er dog oftest finansieret med gæld, og derfor er friværdien lavere end den umiddelbare værdi. Et skøn for friværdien opnås ved at trække prioritetsgælden fra de reale aktiver.

Derudover indgår på aktivsiden også den finansielle formue, herunder bankindestående og værdipapirer, hvoraf unoterede aktier udgør en væsentlig andel – målt på gennemsnittet.

Passivsiden udgøres af gæld, hvoraf størstedelen er prioritetsgæld, hvilket omfatter kreditforeningsgæld og anden gæld med pant i fast ejendom. Den øvrige gæld dækker andre lån i pengeinstitutter samt forbrugslån, mens gæld til det offentlige bl.a. omfatter SU-lån, indefrosne ejendomsskatter og gæld til inddrivelse.

Nettoformuen før medregning af pensionsformuen er i gennemsnit på 1,3 mio. kr. Pensionsformuerne opgjort efter skat (størstedelen beskattes først på udbetalingstidspunktet) udgør ca. 0,8 mio. kr. i gennemsnit, og dermed lander den gennemsnitlige voksne danskers nettoformue på 2,1 mio. kr.

TABEL 1

Den gennemsnitlige voksne danskers formue er over 2 mio. kr.

Tabellen viser sammensætningen af den gennemsnitlige nettoformue for voksne danskere.

	Kr. (2023-niveau)
A. Reale aktiver	1.141.600
- Heraf primær ejerbolig	817.500
B. Finansiell formue	847.200
- Heraf bankindestående	199.200
- Heraf noterede værdipapirer (obligationer, aktier, investeringsfonde)	218.600
- Heraf unoterede aktier	389.200
D. Prioritetsgæld	512.100
E. Øvrig gæld til pengeinstitutter mv.	98.300
F. Gæld til det offentlige (SU-lån, indefrosne ejendomsskatter, gæld til inddrivelse)	39.500
Nettoformue ekskl. pension (A+B-D-E-F)	1.338.900
C. Pensionsformue før skat	1.290.000
CX. Pensionsformue efter skat	800.400
Nettoformue inkl. pension (A+B+CX-D-E-F)	2.139.200

Anm.: Kun personer på 18 år og derover indgår i opgørelsen. Beløb afrundet til nærmeste 100 kr. Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021 fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af den forventede udvikling i timefortjenesten i Økonomisk Redegørelse marts 2023, Økonomiministeriet.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Tabel 2 viser nettoformuen for hvert alderstrin både opgjort som gennemsnit, på medianen samt ved forskellige percentilgrænser. Tabellen viser, at formuen generelt er større, jo ældre man er, da den gennemsnitlige og typiske formue vokser frem til omkring de 65 år, hvorefter den gradvist falder igen. Det hænger bl.a. sammen med opbygningen af pensionsformue igennem arbejdslivet og efterfølgende afvikling, når man er gået på pension, hvilket fremgår senere af Figur 4.

Tabellen viser også, at formuespredningen er meget stor selv for yngre voksne. For 20-årige er medianformuen, altså den typiske formue, på ca. 56.700 kr., men det kræver en formue på mindst 1,28 mio. kr. for at være blandt den mest formuende ene procent af årgangen. Så store formuer i en relativt ung

alder er typisk ikke udtryk for egen opsparing eller flid, men derimod social arv, da formuen typisk vil være skabt gennem overførsler fra forældrene. Studier fra Norge viser desuden, at børn fra formuende familier opnår en lønfordel på arbejdsmarkedet relativt til deres jævnaldrende. Det kan bl.a. hænge sammen, at formuen spænder et sikkerhedsnet ud under børnene, der derfor kan tage større risici på jobmarkedet.⁴

Tabellen viser desuden, hvor stor en formue, det kræver at være blandt de henholdsvis 10 pct. (p90) og 1 pct. (p99) mest formuende i befolkningen. Formuetærsklen til top 10 pct. er på 4,4 mio. kr. pr. voksen, mens det kræver en nettoformue på hele 17,2 mio. kr. for at være blandt den ene procent af danskerne med de største formuer. Den gennemsnitlige nettoformue blandt voksne skal ses i lyset af de store formueforskelle. Medianformuen, altså det tal hvor halvdelen har en mindre formue og halvdelen har en større formue, lyder på 935.900 kr.

TABEL 2

Det kræver en nettoformue på mindst 17,2 mio. kr. for at være blandt den mest velhavende procent af danskerne

Tabellen viser for hvert alderstrin den gennemsnitlige nettoformue samt udvalgte percentilgrænser. Nettoformuen omfatter reale aktiver som bolig og bil, finansielle aktiver, som bankindestående og aktier, og pensionsformue fratrasket al registreret gæld.

Alder	Gns.	Median	p5	p10	p25	p75	p90	p95	p99
18 år	113.600	35.400	700	3.000	9.900	82.500	165.100	267.000	891.500
19 år	146.400	43.900	-7.800	2.300	12.100	102.900	201.400	322.300	1.022.900
20 år	257.000	56.700	-32.300	400	15.300	134.300	261.900	422.100	1.277.400
21 år	220.600	73.300	-62.600	-8.000	18.600	173.400	343.400	578.200	1.536.100
22 år	236.400	72.200	-98.400	-27.500	16.300	178.400	390.700	665.500	1.661.500
23 år	225.900	70.500	-135.000	-53.900	13.700	185.100	433.300	724.300	1.718.200
24 år	276.100	72.600	-175.700	-82.500	10.400	199.300	486.500	794.700	1.974.200
25 år	271.100	82.200	-210.200	-106.400	8.700	236.900	569.600	894.100	2.087.000
26 år	337.300	98.600	-249.600	-131.600	5.800	284.000	640.400	974.700	2.282.600
27 år	297.800	121.900	-294.500	-149.400	7.700	347.700	735.300	1.100.100	2.623.100
Alle voksne	2.139.200	935.900	-114.800	8.500	173.200	2.339.300	4.435.900	6.498.500	17.168.800

Additional 63 rows not shown.

Anm.: Beløb afrundet til nærmeste 100 kr. Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021 fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af den forventede udvikling i timefortjenesten i *Økonomisk Redegørelse marts 2023*, Økonomiministeriet.

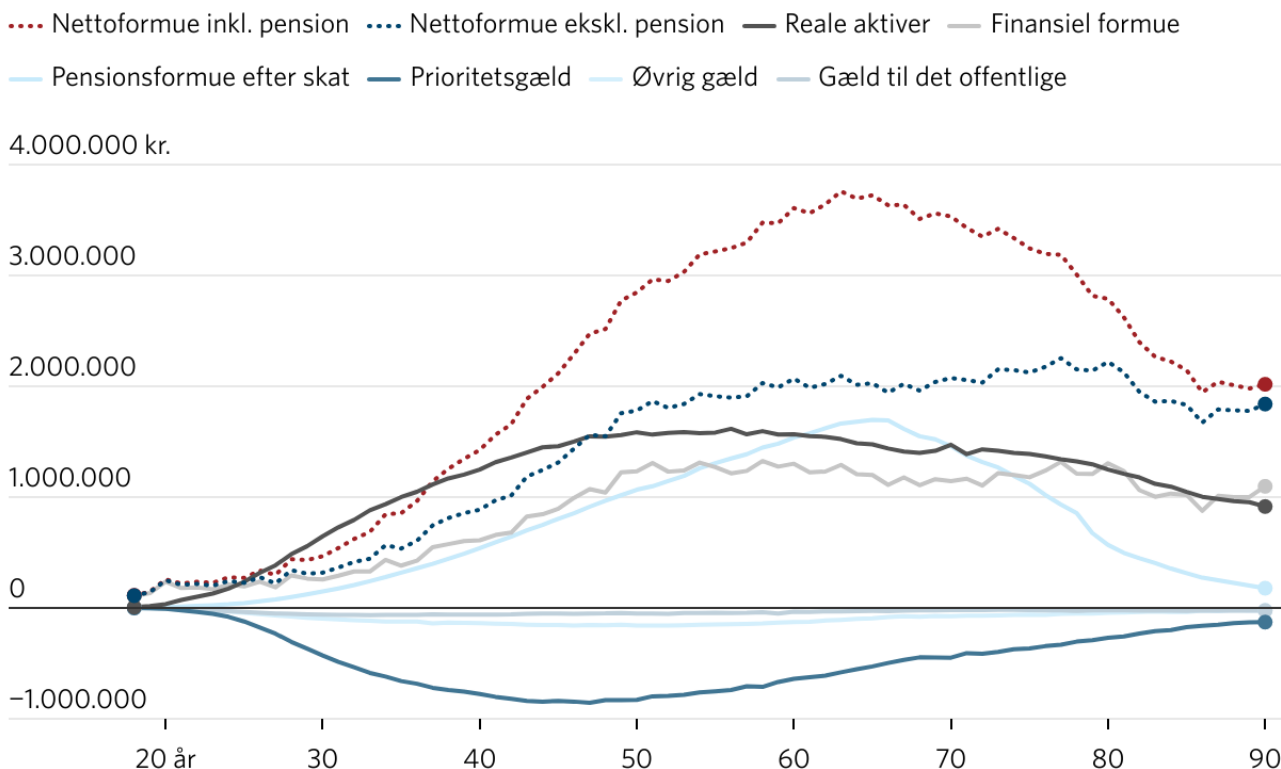
Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Figur 4 viser, hvordan den gennemsnitlige nettoformue ser ud på hvert alderstrin, når man opdeler den i de komponenter på henholdsvis aktiv- og passivsiden, som den består af. Figuren viser, at det forhold, at nettoformuen er størst umiddelbart før pensionsalderen, kan henføres til opbygningen og afviklingen af arbejdsmarkedspensioner, som nævnt ovenfor. Den gennemsnitlige nettoformue ekskl. pension er på den anden side relativt stabil fra ca. 50 år til omkring 80 år. Særligt den finansielle formue er næsten helt stabil for disse aldersgrupper, mens den stigning, der er, kan henføres til opbygning af friværdis.

FIGUR 4

Formuen vokser med årene indtil pensionsalderen

Figuren viser den gennemsnitlige nettoformue samt de overordnede formuekomponenter fordelt på alderstrin.

Anm.: Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021 fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af den forventede udvikling i timefortjenesten i Økonomisk Redegørelse marts 2023, Økonomiministeriet.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Kvinders formue er konsekvent mindre end mænds

Der er også formueforskelle på tværs af køn. Faktisk er kvinders formue konsekvent mindre end mænds på tværs af næsten alle alderstrin. Det viser Figur 5, hvor formueopgørelsen tager udgangspunkt i den personlige nettoformue. I de øvrige opgørelser fordeles formuen ligeligt mellem de voksne i familien.

Figuren viser forholdet mellem kvinder og mænds nettoformue opgjort på henholdsvis gennemsnittet og medianen. Når forholdet er under 100 er det ensbetydende med, at kvinders formue på det alderstrin er

større end mændenes, mens en værdi på over 100 betyder, at mændenes formue er størst. Fra 22 år og opefter er mændenes formue større end kvindernes både målt på gennemsnittet og medianen.

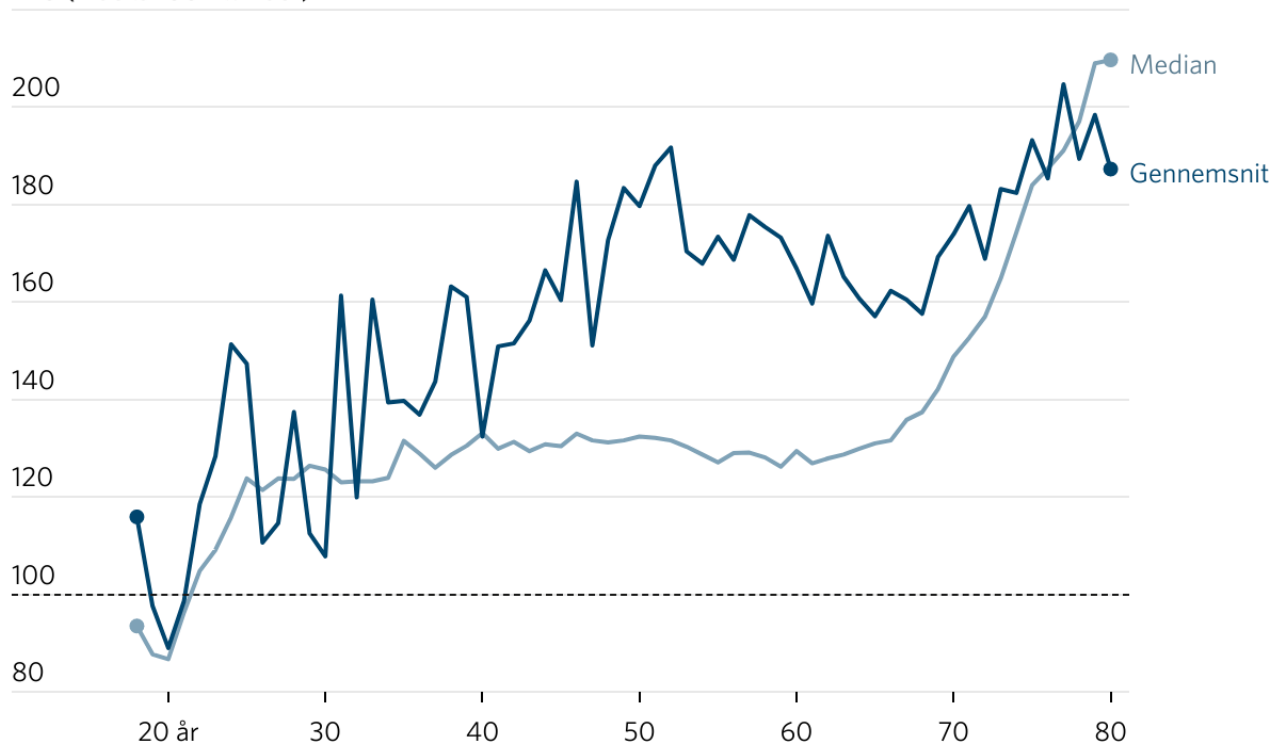
Der er tale om ret betydelige formueforskelle, da mændenes formue målt på medianen er omkring 25-30 pct. større end kvindernes fra 25 år og op til 65 år. Herefter øges forskellene på de højere alderstrin, men denne sammenhæng bør tolkes med større forsigtighed, da sammensætningen i grupperne ændrer sig markant, hvilket skal ses i lyset af forskelle i dødelighed mellem kønnene såvel som inden for hvert køn. Af Bilagsfigur 4 fremgår en opgørelse af, hvordan formuen adskiller sig mellem kønnene fordelt på formuekomponenter.

FIGUR 5

På næsten alle alderstrin har mænd større formue end kvinder

Figuren viser forholdet mellem kvinder og mænds formue opgjort som gennemsnit og median. Opgørelsen er foretaget for hvert alderstrin.

220 (indeks 100=kvinder)

Anm.: Opgørelsen tager udgangspunkt i den personlige nettoformue. Nettoformuen er således ikke ligeligt fordelt mellem de voksne i familien.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Stærk sammenhæng mellem stor formue og høj indkomst

Der er en tæt sammenhæng mellem høj indkomst og stor formue. Det viser Tabel 3, hvor andelen fra hver formuedecil, der tilhører en given indkomstdecil, er opgjort. I 1. decil finder man den tiendedel, der har de mindste formuer hhv. laveste indkomster, mens man i 10. decil finder den tiendedel, der har de største formuer hhv. højeste indkomster.

Tabellen viser, at 46 pct. af dem, der var blandt den mest formuende tiendedel, også lå i toppen målt på indkomst. For at indgå i den mest formuende tiendedel skal man, som nævnt tidligere, have en nettoformue på mindst ca. 4,4 mio. kr. pr. voksen i en familie. Nettoformuen er inkl. pensionsformue, hvis værdi er opgjort efter skat.

TABEL 3

Formue og indkomst hænger stærkt sammen i toppen

Tabellen viser, hvor stor en andel fra hver formuedecil, der tilhører en given indkomstdecil. Tabellen viser altså sammenhængen mellem placering i formue- og indkomstfordelingen.

Indkomst	Formue									
	1. decil	2. decil	3. decil	4. decil	5. decil	6. decil	7. decil	8. decil	9. decil	10. decil
1. decil	31,4%	38,0%	14,6%	6,1%	3,6%	2,2%	1,3%	0,9%	0,8%	0,9%
2. decil	15,7%	19,1%	17,3%	14,2%	12,6%	9,6%	6,1%	3,1%	1,6%	0,7%
3. decil	12,5%	14,5%	16,4%	12,4%	10,6%	10,9%	10,4%	7,4%	3,5%	1,2%
4. decil	10,7%	11,5%	16,1%	13,0%	10,2%	9,1%	9,9%	10,5%	6,9%	2,1%
5. decil	8,8%	7,4%	12,4%	12,9%	11,3%	10,2%	9,9%	11,3%	11,4%	4,3%
6. decil	6,9%	4,5%	10,1%	13,8%	13,1%	11,8%	10,6%	10,4%	12,1%	6,7%
7. decil	5,4%	2,5%	6,7%	12,3%	14,2%	14,1%	13,0%	11,6%	11,6%	8,7%
8. decil	3,9%	1,4%	3,8%	8,6%	12,8%	14,7%	15,3%	14,6%	13,5%	11,4%
9. decil	2,8%	0,7%	1,9%	4,8%	8,4%	12,3%	15,2%	17,4%	18,5%	17,9%
10. decil	1,8%	0,3%	0,7%	1,8%	3,1%	5,1%	8,2%	12,8%	20,1%	46,1%

Anm.: Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021. Hver kolonne summer til 100 pct. Indkomstdeciler er beregnet for den samme population for hvilken, der er opgjort formuer. Den disponible indkomst er fordelt efter samme princip som formuerne, hvilket betyder, at indkomsten er fordelt ligeligt mellem voksne i par, mens hjemmeboende børn på 18 år og derover indgår med deres egen individuelle indkomst (og formue).

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Store geografiske forskelle i formuens størrelse

Den gennemsnitlige (og typiske) nettoformue varierer i høj grad på tværs af landets kommuner. Formuerne er i høj grad koncentreret i Nordsjælland og omkring København. Det fremgår af Figur 6, der viser den gennemsnitlige nettoformue for voksne i hver kommune. De mørkeblå områder er den femtedel af kommunerne med de største gennemsnitlige nettoformuer, mens de lyseblå områder er den femtedel med de mindste gennemsnitlige nettoformuer.

Da der er forskel på alderssammensætningen i de enkelte kommuner, og der er en tydelig sammenhæng mellem alder og formue, er opgørelsen foretaget på baggrund af aldersstandardiserede vægte. Det betyder, at borgerne i hver kommune er vægtet på hvert alderstrin, således at alderssammensætningen i hver kommune stemmer overens med landsfordelingen. Virkningen af denne korrektion på den gennemsnitlige nettoformue fremgår af Bilagsfigur 1.

Figur 6 viser, at det er i kommunerne nord for København, i Gentofte, Rudersdal og Hørsholm Kommune, at man finder de største gennemsnitlige nettoformuer. Her er formuerne i gennemsnit på 5-7½ mio. kr. pr. voksen. Det er også i disse tre kommuner, at man finder de største medianformuer. Det vil sige, at der ikke blot er tale om, at kommunerne trækkes op af få velhavende med meget store formuer, men at den typiske borger også har en stor formue. Medianformuen i de tre kommuner er over 2 mio. kr.

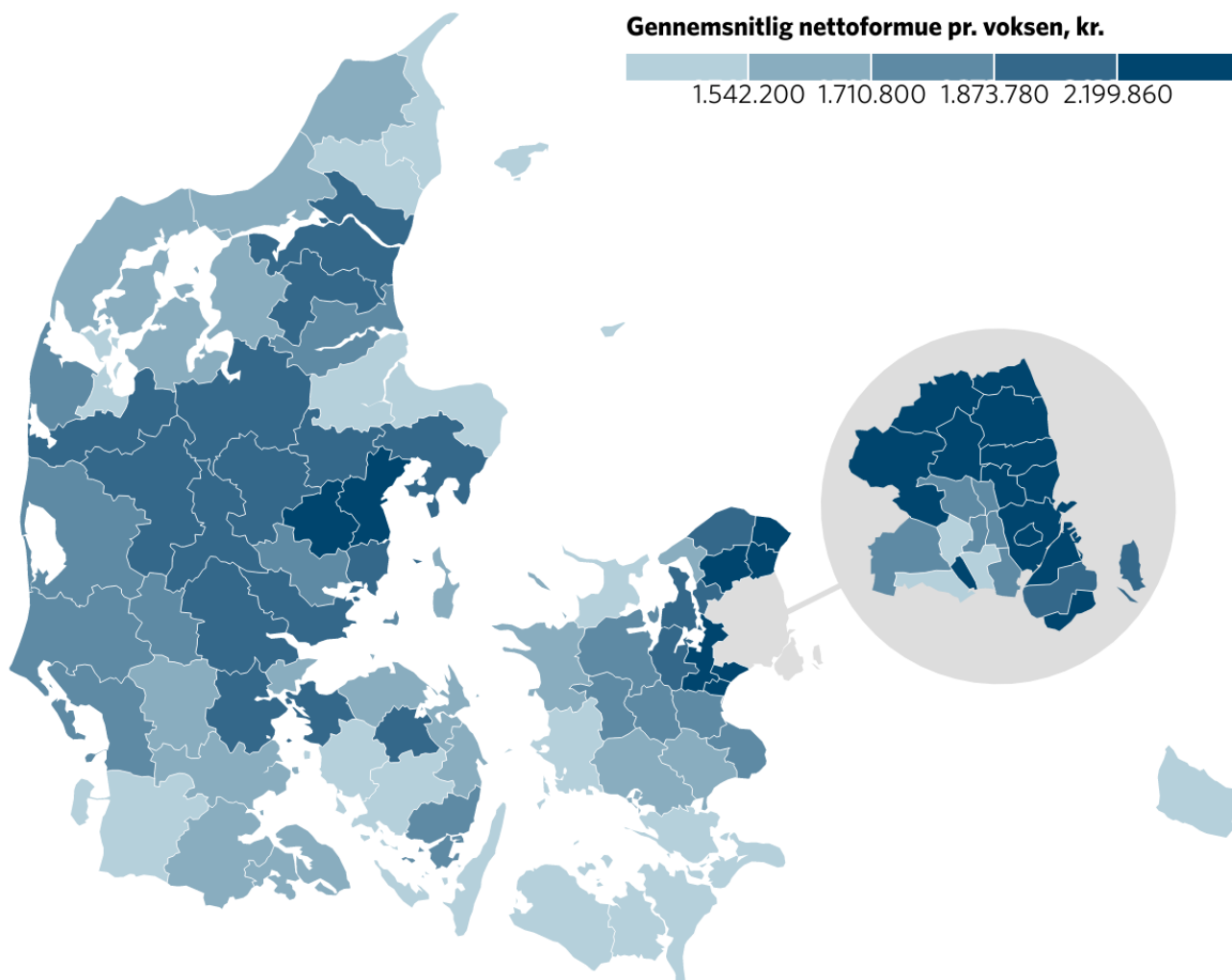
Efter de tre højdespringere kommer en række nordsjællandske og storkøbenhavnske kommuner ind på listen over de største nettoformuer. Først på en 11. plads optræder den første jyske kommune, Aarhus Kommune.

De mindste gennemsnitlige nettoformuer finder vi en række kommuner, der er spredt på tværs af landet. Langeland og Lolland Kommune har de mindste gennemsnitlige nettoformuer, mens Læsø, Ishøj og Brøndby tager de næste pladser i rækken. I de fem kommuner er den gennemsnitlige nettoformue på omkring 1,3-1,4 mio. kr. pr. voksen. Af Bilagstabellen fremgår en detaljeret oversigt over alle kommunerne.

FIGUR 6

Nordsjælland sidder tungt på de store formuer

Figuren viser for den gennemsnitlige nettoformue i hver kommune. Opgørelsen er aldersstandardiseret. Nettoformuen omfatter reale aktiver som bolig og bil, finansielle aktiver, som bankindestående og aktier, og pensionsformue fratrullet al registreret gæld.

Anm.: Kun personer på 18 år og derover indgår i opgørelsen og der er foretaget aldersstandardisering, således at man kan sammenligne på tværs af kommuner med forskelle i alderssammensætning. Beløb afrundet til nærmeste 100 kr. Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021 fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af den forventede udvikling i timefortjenesten i *Økonomisk Redegørelse marts 2023*, Økonomiministeriet.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Boks 1. Sådan har vi undersøgt formueforskellene

Formueforskellene er analyseret på baggrund af Danmarks Statistiks formue- og gældsopgørelse. Statistikken er dels baseret på tredjepartsindberetninger om bankindestående, kursværdi af aktier og andre værdipapirer, pensionsopsparing og gæld samt estimerede værdier af ejerbolig, andelsbolig, sommerhus og bil. Derudover indgår den skønnede værdi af unoteret aktieformue.

Statistikens opgørelsestidspunkt er pr. 31. december.

Nettoformuen består af aktiver, herunder de reale aktiver som bolig og bil, finansielle aktiver som indestående på bankkonti, værdipapirbeholdning mv., fratrukket passiver, herunder realkredit- og boliglån samt andre tredjepartsindberettede gældsposter. Derudover indgår pensionsformuen, hvor de dele af pensionsopsparingen, der først beskattes ved udbetalingen, skønsmæssigt fratrækkes 40 pct. for at korrigere for det forhold, at midlerne endnu ikke er blevet indkomstbeskattet.

Gæld til det offentlige, herunder gæld til inddrivelse, er medregnet i formueopgørelsen.

Formuen er delt ligeligt mellem de voksne i parfamilier, mens hjemmeboende børn på 18 år og derover indgår med deres egen formue i opgørelsen. Kun familier med fuldt skattepligtige voksne indgår i opgørelsen.

Danmarks Statistiks formue- og gældsopgørelse indebærer en diskretionering af meget store formuer i form af et loft over formuer på 1.000 gange interkvartilafstanden for personer over 18 år. Det betyder, at personer med formuer på over ca. 1,9 mia. kr. i 2021 har fået nedskaleret alle formuekomponenter proportionalt, således at nettoformuen bliver enslydende med loftet. Diskretionering påvirker primært personer med meget store unoterede aktieformuer. Loftet over formuer betyder, at formueuligheden vurderes en smule lavere, end hvis der ikke havde været et loft (i størrelsesordenen 1½-2 pct.-point målt på top 1 pct.

formueandel). Loftet er dog vurderet nødvendigt for at undgå indirekte identifikation af enkeltpersoners formue, når der laves detaljerede opdelinger af befolkningen.

Alle beløb er fremskrevet til 2023-niveau ved at fremskrive med den forventede udvikling i timefortjenesten i den private sektor på baggrund af Økonomisk Redegørelse marts 2023, Økonomiministeriet.

Formueoverførsler af unoterede aktier udgør et stort milliardenbeløb årligt

Betydningen af formue i unoterede aktier for formueforskellene og den sociale arv i formuer i Danmark er stor. Vi har undersøgt, hvor store formuer der overføres til næste generation i form af unoteret aktieformue. Datagrundlaget og fremgangsmåden er beskrevet i Boks 2. På baggrund af tidligere opgørelser og skøn fra Finansministeriet og Skatteministeriet vurderes det skønnede omfang at udgøre et underkantsskøn, men der er tale om en opgørelse behæftet med væsentlig usikkerhed.

Tabel 4 viser, hvor store formuer der skønnes overført i form af unoterede aktier fra forældre til børn i 2021. Det skønnes, at omkring 11 mia. kr. i unoterede aktier gik videre fra forældre til nærtstående og andre, hvoraf 6,7 mia. kr. gik til børnene. Den store forskel på beløbene kan umiddelbart tilskrives, at en væsentlig del af den unoterede aktieformue blev overført til ægtefællen, oftest i forbindelse med dødsfald. Vi har medregnet formueoverførslerne ved dødsfald, da en stor del af formuen i unoterede aktier først overføres til børnene på dette tidspunkt.

TABEL 4

Formueoverførsler af unoterede aktier udgør milliardbeløb

Tabellen viser skøn for den overførte formue i unoterede aktier fra forældre til børn i 2021.

	Umiddelbar ændring i unoteret aktieformue	Skønnet overførsel til børn
Ikke dødsfald	5,3 mia. kr.	4,0 mia. kr.
Dødsfald	5,8 mia. kr.	2,6 mia. kr.
I alt	11,1 mia. kr.	6,7 mia. kr.

Anm.: Beløb i 2023-niveau.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

I Figur 7 er de 6,7 mia. kr., der skønnes overført fra forældre til børn, opdelt på henholdsvis forældrens og barnets placering i formuefordelingen. Både forældrens og barnets placering er opgjort inden formueoverførslen. For barnets vedkommende er der kontrolleret for aldersforskelle i formueopbygningen ved at opgøre placering i formuefordelingen inden for barnets egen årgang.

Figuren viser, at ud af de 6,7 mia. kr., der overføres, kommer 5,8 mia. kr. fra forældre i den absolutte top af formuefordelingen. De er nemlig blandt top-1-procent af befolkningen målt på nettoformuens størrelse.

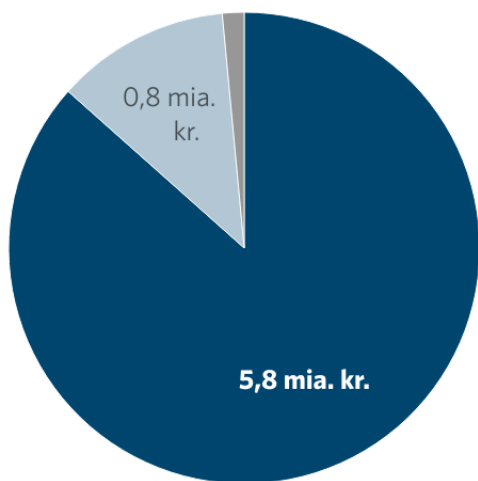
Derudover viser figuren, at 4,1 mia. kr., altså langt over halvdelen af formueoverførslerne, gik til børn, der i forvejen var blandt top-1-procent af deres årgang målt på nettoformue. De store overførsler af unoteret aktieformue sker altså i den absolutte top – uanset om vi ser på forældre eller børn.

FIGUR 7

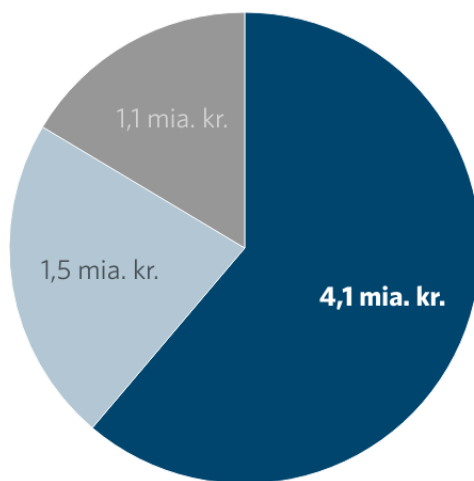
Store overførsler af unoteret aktieformue i den absolutte top

Figuren viser for, hvor store formuer der skønnes overført i unoterede aktier opdelt på henholdsvis forælders og barnets placering i formuefordelingen.

■ **Top-1-procent** ■ Næstmest formuende 9 pct. ■ Andre

Forælders formuerangering

Barnets formuerangering

Anm.: Barnets formuerank er opgjort før formueoverførslen, og der er kontrolleret for aldersforskelle i formueopbygningen ved at beregne formuerank inden for barnets egen generation (årgang).

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Boks 2. Sådan har vi undersøgt formueoverførsler af unoterede aktier

Formueoverførsler af unoteret aktieformue er undersøgt på baggrund af Danmarks Statistiks formue- og gældsopgørelse pr. 31. december 2020 og 2021.

Registret indeholder skøn for den unoterede aktieformue på personniveau og store ændringer i en persons unoterede aktieformue fra det ene år til det andet, der modsvares af en lignende formuebevægelse (med modsat fortegn) hos børnene, kan derfor sandsynliggøres at være udtryk for overførsler af unoterede aktieformue. Det er vigtigt at understrege, at der er tale om en opgørelse forbundet med væsentlig usikkerhed.

Helt konkret er det undersøgt for personer med mindst 100.000 kr. (2023-niveau) i unoteret aktieformue pr. 31. december 2020, hvor mange der har oplevet en nedgang i den unoterede aktieformue på mindst 50 pct. pr. 31. december 2021. Personer, der er døde i løbet af året, er inkluderet i opgørelsen. Herefter er formuebevægelsen sammenholdt med den blandt de juridiske børn, der er i befolkningen primo og ultimo 2021. Hvis den samlede formuebevægelse i den unoterede aktieformue mellem forælder og børn afviger med mindre end 500 pct., medregnes den. Den store tilladte afvigelse skyldes, at der kan forekomme store ændringer i værdisætningen af unoterede aktier fra det ene år til det andet. Derudover kan en del af formuen blive overført til andre nærtstående som ægtefæller, f.eks. i tilfælde af dødsfald. Opgørelsen tager udgangspunkt i den værdi, der netto overføres til børnene, hvilket vil sige, at det er efter en eventuel bo- og gaveafgift. Bagatelgrænsen på 100.000 kr. er valgt for at udelade overførsler, der typisk vil være under bundfradragsgrænsen for bo- og gaveafgift.

Dette efterlader ca. 440 tilfælde af formueoverførsel af unoterede aktier fra en forælder til en eller flere børn og i alt ca. 610 børn, der modtager formue, i 2021.

Finansministeriet (2020) finder på baggrund af data for 2018 indikationer på, at der er foretaget generationsskifte af 684 virksomheder fordelt på 720 modtagere i 2018.

I den sammenhæng henvises til en rundspørge blandt virksomhedsejere omkring pensionsalderen, hvor det på baggrund heraf skønnes, at der foretages ca. 600 generationsskifter pr. år. Finansministeriet viser desuden, at en stor andel af generationsskifter finder sted fra personer med de højeste indkomster.

Skatteministeriet skønner, at det strukturelle afgiftsgrundlag ved overdragelse af erhvervsvirksomhed til nærtstående udgør ca. 15½ mia. kr. årligt.

Denne opgørelse af formueoverførslerne af unoterede aktier vurderes på den baggrund at være udtryk for et forsigtigt underkantsskøn.

Litteratur

Ulighedsredegørelsen (2020), Finansministeriet.

Svar til Skatteudvalgets spørgsmål nr. 122 af 27. februar 2023 (alm. del) (27. marts 2023), Skatteministeriet.

Formueforskelle medfører også forskelle i tilbagerækningsmuligheder

I det følgende afsnit undersøger vi, hvor mange der på baggrund af deres pensionsopsparing, finansielle formue og friværdi har råd til at kunne trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet for egen regning før folkepensionsalderen. Det kaldes også selvpension.

Vi fokuserer på, hvem der har råd til selvpensionering, frem for hvor mange, der benytter sig af muligheden. Det skyldes, at tilbagerækningsmønstre helt generelt hænger sammen med konjunkturerne og udviklingen på arbejdsmarkedet.

Om man har råd til selvpension, er dels et spørgsmål om størrelsen af ens formue i form af pensionsopsparingen, den finansielle formue, som bankindeståender og værdipapirer, samt evt. friværdi i

egen bolig, der kan belånes. Derudover har folkepensionsalderen betydning, da man frem til folkepensionsalderen skal dække hele indtægtstab selv, mens man efterfølgende kun skal dække en del, og endelig er den forventede restlevetid afgørende for, hvor lang en periode man må forvente at skulle dække.

Vi opgør muligheden for selvpension med afsæt i den løn, man er vant til at få, ud fra en tommelfingerregel om, at man skal have en bruttodækningsgrad på mindst 80 pct. af ens løn. Det vil sige, at tjener man 35.000 kr. om måneden før skat ekskl. pensionsindbetalinger, så skal formuen kunne dække et beløb svarende til mindst 28.000 kr. om måneden før skat, før man regnes for at have råd til selvpensionering.

Vi sætter derudover en nedre grænse svarende til den maksimale dagpengesats, så hvis ens formue ikke kan række til en udbetaling svarende til mindst den maksimale dagpengesats (19.728 kr. om måneden i 2023), så har man heller ikke råd til selvpensionering. Dette gør vi for at frasortere personer med lave eller meget lave erhvervsindkomster, der ellers med en relativt beskeden formue på papiret opfylder reglen om en bruttodækningsgrad på mindst 80 pct. I realiteten ville denne gruppe sandsynligvis ikke kunne trække sig tilbage for helt egen regning, da de i dag er delvist forsørget af andre, f.eks. en partner, eller modtager offentlig understøttelse en del af året. Datagrundlaget og metoden er beskrevet nærmere i boks 3.

Selvpensionering er forbeholdt et mindretal

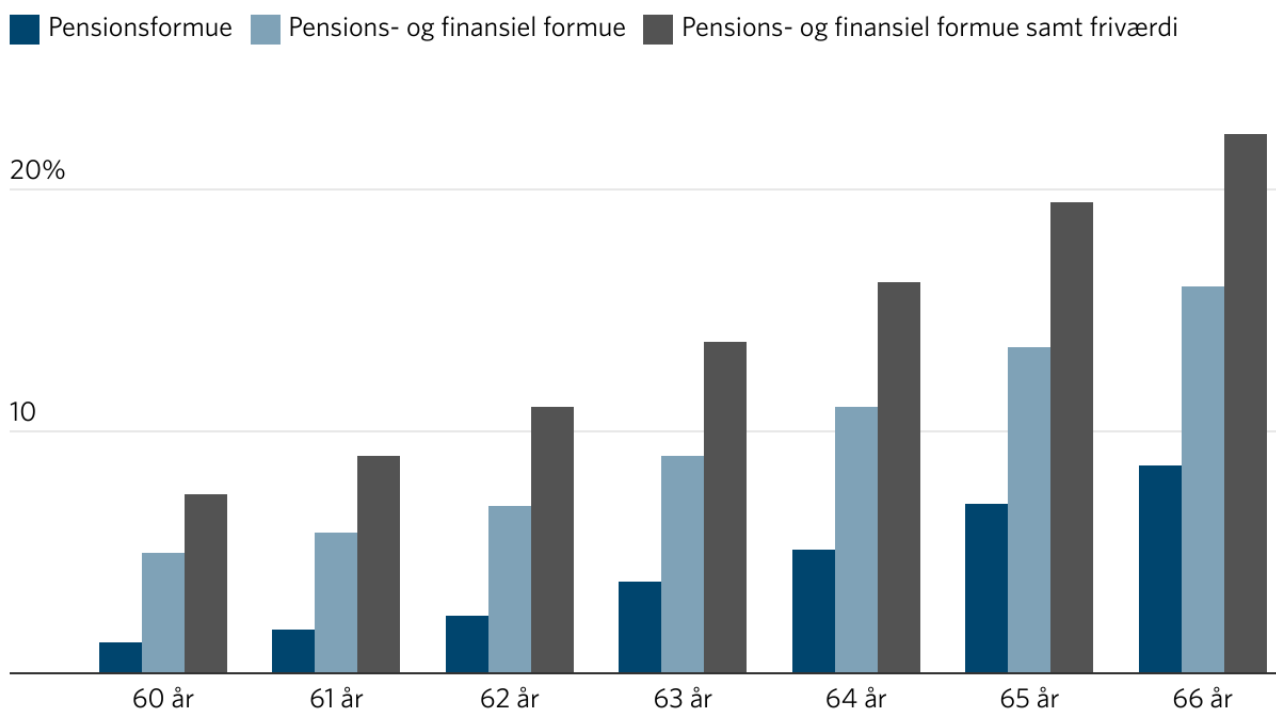
Figur 8 viser, hvor mange der har råd til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet for egen regning. Opgørelsen omfatter kun personer, der er i arbejdsstyrken, dvs. beskæftigede og bruttoledige. Hvis man kun betragter pensionsformuen, er det relativt få blandt f.eks. de 62-årige, der har fem år til folkepensionsalderen. I denne gruppe har 2,4 pct. råd til selvpensionering på baggrund af pensionsformuen. Men det tal vokser til 11 pct., når finansiell formue og friværdis inddrages. De to formuekomponenter bidrager nogenlunde ligeligt til stigningen i andelen, der har råd til selvpension.

Det er altså hver niende blandt de erhvervsaktive 62-årige, der har råd til at trække sig tilbage for egen regning.

FIGUR 8

Pensionsformuen gør det ikke alene, når man vil trække sig tilbage før tid for egen regning

Figuren viser, hvor stor en andel af de erhvervsaktive på et givent alderstrin, der har råd til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet for egen regning. Opgørelsen er foretaget på baggrund af de økonomiske forhold ultimo 2021.

Anm.: Opgjort på baggrund af formuedata pr. 31. december 2021.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

For de årgange, der er tættere på folkepensionsalderen, har en større andel råd til selvpensionering. Det hænger, som nævnt ovenfor, sammen med, at man fra folkepensionsalderen kun skal dække en del af indtægtstabt ud af egen formue, mens den forventede restlevetid ligeledes er kortere. Derudover har man formelt set haft mulighed for at spare op i flere år, men den gradvise udbredelse af arbejdsmarkedspensioner, der for mange privatansatte først er sket i de senere år, taler i modsat retning. Derudover skal man være opmærksom på, at vi ser på personer, der fortsat er i arbejdsstyrken. I årene umiddelbart før folkepensionsalderen sker der en markant afgang fra arbejdsstyrken til offentlig forsørgelse. Det er eksempelvis blot 45 pct. af de 65-årige, der fortsat er i arbejdsstyrken. Den tilbageværende gruppe i arbejdsstyrken har oftest et højere uddannelses- og indkomstniveau end jævnaldrende, der har forladt arbejdsstyrken.

Dem, der har råd til at trække sig tilbage for egen regning, adskiller sig typisk ikke ved at have højere eller lavere indkomst, men ved at have markant større formue i såvel pensionsopsparing, friværdis og finansielle formue. Det viser Figur 9, hvor der for henholdsvis alle erhvervsaktive og dem, der har råd til selvpensionering, er opgjort medianen af erhvervsindkomst, pensionsformue, friværdis og finansielle formue. Medianen er det beløb, der ligger i midten af fordelingen, hvor halvdelen ligger under og halvdelen ligger over.

FIGUR 9

De der har råd til at trække sig tilbage for egen regning adskiller sig ikke på indkomst, men på formuesiden

Figuren viser den typiske (median) erhvervsindkomst og formue fordelt på alderstrin og særligt for dem, der har råd til at trække sig tilbage for egen regning.

Alle erhvervsaktive

	Erhvervsindkomst	Pensionsformue	Friværdis	Finansielle formue
60 år	451.000 kr.	2,3 mio. kr.	78.000 kr.	0,2 mio. kr.
61 år	447.000 kr.	2,3 mio. kr.	98.000 kr.	0,2 mio. kr.
62 år	443.000 kr.	2,4 mio. kr.	118.000 kr.	0,3 mio. kr.
63 år	450.000 kr.	2,5 mio. kr.	121.000 kr.	0,3 mio. kr.
64 år	454.000 kr.	2,6 mio. kr.	126.000 kr.	0,3 mio. kr.
65 år	451.000 kr.	2,7 mio. kr.	134.000 kr.	0,3 mio. kr.
66 år	442.000 kr.	2,6 mio. kr.	135.000 kr.	0,3 mio. kr.

Råd til selvpensionering

	Erhvervsindkomst	Pensionsformue	Friværdis	Finansielle formue
60 år	450.000 kr.	4,5 mio. kr.	852.000 kr.	3,3 mio. kr.
61 år	445.000 kr.	4,8 mio. kr.	865.000 kr.	2,5 mio. kr.
62 år	446.000 kr.	4,8 mio. kr.	833.000 kr.	2 mio. kr.
63 år	452.000 kr.	5,1 mio. kr.	796.000 kr.	1,8 mio. kr.
64 år	440.000 kr.	5,3 mio. kr.	742.000 kr.	1,6 mio. kr.
65 år	435.000 kr.	5,3 mio. kr.	731.000 kr.	1,3 mio. kr.
66 år	440.000 kr.	5,4 mio. kr.	702.000 kr.	1,3 mio. kr.

Anm.: Beløb i 2023-niveau. Opgjort på baggrund af formuedata pr. 31. december 2021. Erhvervsindkomsten er opgjort på individniveau som et gennemsnit af de seneste fem år deflateret med timelønsudviklingen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Erhvervsindkomsten er opgjort som den gennemsnitlige erhvervsindkomst før skat ekskl. pension over de seneste fem år korrigeret med lønudviklingen. Pensionsformuen er den samlede personlige pensionsopsparing før eventuel skat ved udbetaling, mens friværdisværdi er opgjort som det beløb, man potentielt kan belåne op til 60 pct. af den skønnede markedsværdi af egen bolig, mens den finansielle formue dækker over bankindestående og værdipapirer som aktier mv.

Figuren viser, at den typiske erhvervsindkomst for de erhvervsaktive i alderen 60-66 år er på omkring 440-450.000 kr., mens pensionsformuen for dem, der har råd til selvpensionering, er 2-2,5 mio. kr. større sammenlignet med hele årgangen. Derudover adskiller gruppen sig især på størrelsen af den finansielle formue, der er i millionklassen, mens den typiske finansielle formue for erhvervsaktive i samme aldersgruppe er på 0,2-0,3 mio. kr.

Flest med en længere uddannelse har råd til at trække sig for egen regning

Der er store forskelle i forhold til, hvor mange der har råd til selvpensionering, når man ser på tværs af uddannelsesgrupper. For akademikere med en lang videregående uddannelse (LVU) er det hver femte, der har råd til at trække sig tilbage for egen regning fem år før folkepensionsalderen. For faglærte (EUD) gælder det kun hver tiende. Ufaglærte med grundskolen som højest fuldførte uddannelse er den gruppe, hvor færrest har råd til selvpensionering. I denne gruppe er det blot 7,2 pct., svarende til ca. hver 14., der har råd til at trække sig fem år før folkepensionsalderen. Det viser Figur 10.

Det bør i den sammenhæng bemærkes, at der kan være systematiske forskelle i restlevetid mellem uddannelsesgrupperne. F.eks. har akademikere typisk en lidt længere forventet levetid end ufaglærte, selv når der tages højde for kønsforskelle. Ved beregningen af, om man har råd til selvpensionering, er der ikke taget højde for eventuelle systematiske forskelle mellem uddannelsesgrupperne, kun mellem køn og udviklingen over tid. Det indebærer, at forskellene i muligheden for selvpension mellem uddannelsesgrupperne muligvis overvurderes en smule. Forskellene i forventet restlevetid omhandler dog årene efter folkepensionsalderen, hvilket bidrager til at mindske en eventuel bias set i forhold til et scenarie uden folkepension.

Omvendt er det også vigtigt at huske, at muligheden for selvpensionering opgøres med afsæt i, om man kan dække et beløb svarende til mindst 80 pct. af ens indkomst. Akademikerne har generelt en højere indkomst end de øvrige uddannelsesgrupper, jf. Bilagsfigur 3, og derfor er formuekravet, der skal opfyldes

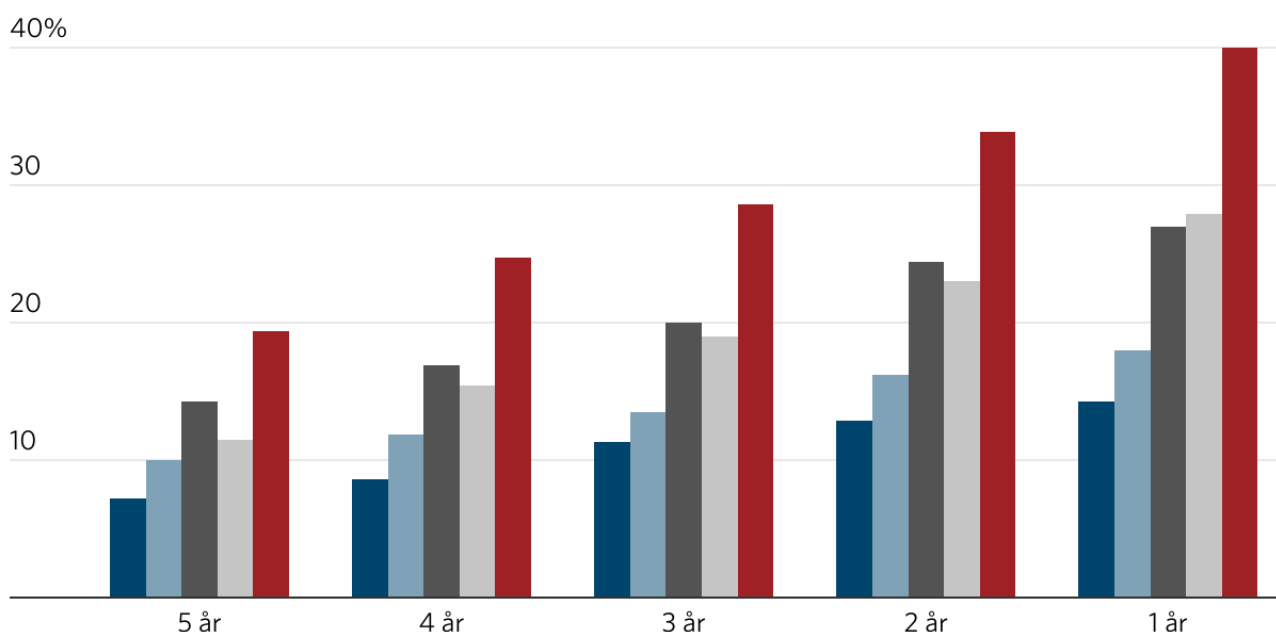
for at have råd til selv pensionering, desto større sammenlignet med f.eks. faglærte og ufaglærte. Det trækker i retning af, at forskellene undervurderes, hvis akademikerne kan nøjes med en lidt lavere udbetaling som selv pensionister.

FIGUR 10

Hver femte akademiker kan trække sig for egen regning fem år før folkepensionsalderen, mens det gælder hver tiende faglært

Figuren viser, hvor stor en andel af de erhvervsaktive med et givent antal år til folkepensionsalderen, der kan trække sig tilbage for egen regning. Opgørelsen er opdelt på højest fuldførte uddannelsesniveau.

Grundskole EUD KVV MVU LVU

Anm.: Opgjort på baggrund af formuedata pr. 31. december 2021. Personer med uoplyst uddannelse, gymnasial uddannelse eller en bacheloruddannelse som højest fuldførte niveau er udeladt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Flere har fået råd til at trække sig tilbage før tid - især akademikere

Figur 11 viser udviklingen i, hvor mange der har råd til at trække sig fem år før folkepensionsalderen fordelt på uddannelse. Fra 2020 er det muligt at medregne værdien af unoterede aktier til den finansielle formue, hvilket indebærer, at flere i de fleste uddannelsesgrupper regnes for at have råd til selvpensionering. I figuren fremgår andelen, der har råd til selvpension, hvor unoterede aktier er medregnet af de stiplede kurver, som konsekvent ligger højere end de solide kurver. Der er dog tale om et databrud, hvorfor de stiplede kurver ikke kan sammenlignes med den foregående udvikling.

Vi betragter i stedet udviklingen uden databrud ved at se bort fra den unoterede aktieformue. Blandt akademikere er der sket en kraftig stigning i andelen, der har råd til selvpensionering. Andelen er vokset med knap 80 pct. fra 2014 til 2021. Der er også flere faglærte med en erhvervsuddannelse, der har fået råd til selvpensionering 5 år før folkepensionsalderen, men udviklingen er mere afdæmpet på ca. 45 pct., og omfanget er i et helt andet niveau. Det er nemlig kun halvt så mange faglærte, der har råd til selvpensionering, som akademikere.

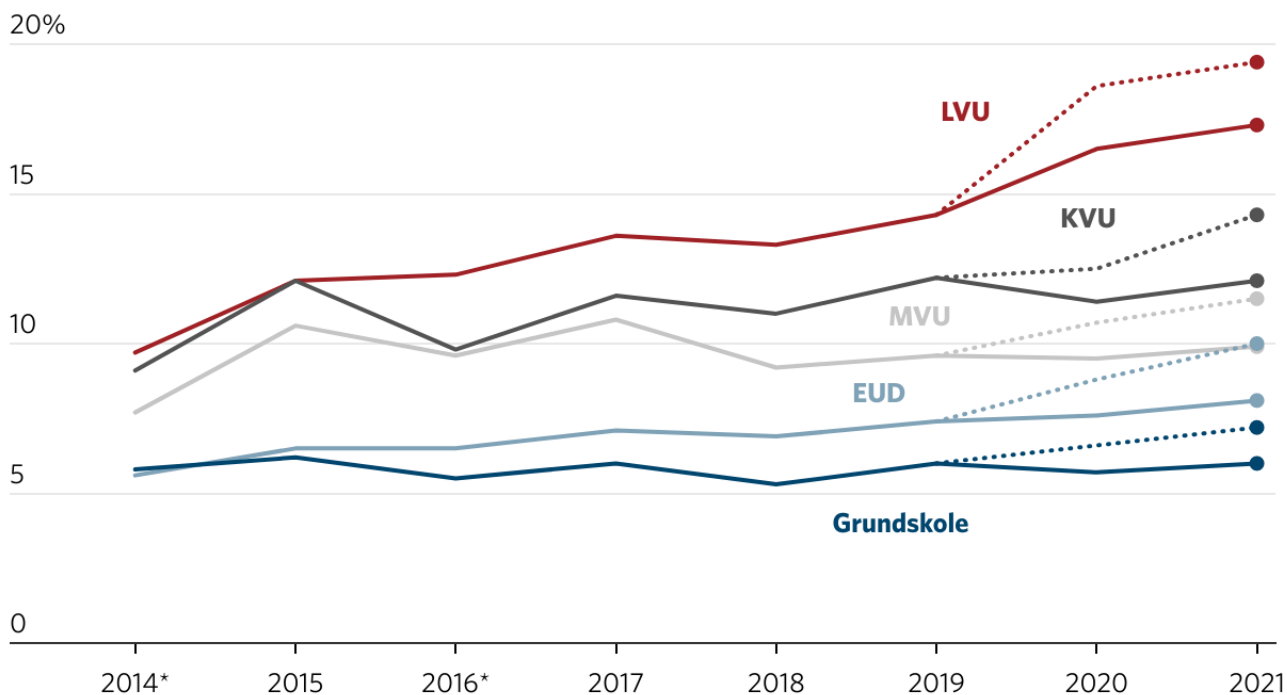
Blandt dem med en kortere eller mellemlang videregående uddannelse er der sket en stigning i andelen, der har råd til selvpensionering fem år før folkepensionsalderen på omkring 30 pct.

Ufaglærte med grundskolen som højest fuldførte uddannelsesniveau har som den eneste af grupperne ikke i højere grad fået råd til selvpensionering over de seneste år. Andelen har nemlig ligget nogenlunde stabilt omkring 6 pct. i hele årrækken.

FIGUR 11

Flere har fået råd til at trække sig for egen regning - især akademikere

Figuren viser, hvor stor en andel af de erhvervsaktive, der har råd til at trække sig tilbage for egen regning fem år før deres folkepensionsalder opdelt på højest fuldførte uddannelsesniveau.

Anm.: År angivet med * skyldes, at årgangen har 5,5 år til folkepensionsalderen. Serier angivet med stiplede linje * er inkl. unoteret aktieformue og forbundet med databrud i forhold opgørelsen fra 2014-2019. Personer med uoplyst uddannelse, gymnasial uddannelse eller en bacheloruddannelse som højest fuldførte niveau er udeladt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 3. Sådan har vi beregnet muligheden for selvpensionering

Muligheden for selvpensionering er analyseret på baggrund af Danmarks Statistiks formue- og gældsopgørelse. Statistikken er dels baseret på tredjepartsindberetninger om bankindestående, kursværdi af aktier og andre værdipapirer, pensionsopsparing og gæld samt estimerede værdier af ejerbolig, andelsbolig, sommerhus og bil. Derudover indgår den skønnede værdi af unoteret aktieformue. Statistikens opgørelsestidspunkt er pr. 31. december.

Til opgørelsen af selvpensionering er der ligeledes inddraget oplysninger omkring erhvervsindkomst fra indkomstregistret de seneste fem år før opgørelsestidspunktet samt arbejdsmarkedsstatus i den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

Råd til selvpensionering er defineret som muligheden for at kunne opretholde en samlet udbetaling fra pensionsformue samt evt. finansiell formue og friværdi på mindst 80 pct. af den gennemsnitlige erhvervsindkomst (ekskl. pension) over de seneste fem år. Udbetalingen skal samtidig udgøre mindst den maksimale dagpengesats. Hvis man ikke har haft en positiv erhvervsindkomst i mindst tre af de seneste fem år, beregner vi ikke muligheden for selvpensionering. Erhvervsindkomsten fra tidligere år korrigeres for lønudviklingen ved at deflatere med timelønsudviklingen.

Beregningsmuligheden for selvpensionering tager højde for udbetaling af folkepension fra folkepensionsalderen, hvor det antages, at man modtager folkepensionens grundbeløb. Vi antager, at man nedsparer sin formue fuldstændig i løbet af den forventede restlevetid opdelt på køn (opgjort på baggrund af Danmarks Statistiks statistikbank tabel H18B8), og at man i alle år skal have det samme beløb før skat. Den konkrete beregning foretages med numerisk optimering. Der antages en realforrentning af den samlede formue efter skat på 1,54 pct., svarende til et langsigtet afkast efter skat på 3,57 pct. pr. år og en inflation på 2,0 pct.

Pensionsformuen er opgjort individuelt, mens de øvrige formuekomponenter, finansiell

formue og friværdi, er delt ligeligt mellem de voksne i parfamilier. Formue tilhørende hjemmeboende børn indgår ikke i opgørelsen. Størstedelen af pensionsformuen beskattes ved udbetalingen, og det er derfor nærliggende at korrigere enten pensionsformue eller de øvrige formuekomponenter for dette. Vi har valgt at bruttoficere friværdien, men ikke den finansielle formue, da det er usikkert, hvor stor en del af denne formue, der består af urealiseret afkast på aktier, der først beskattes, når afkastet realiseres ved salg.

Friværdien er opgjort på baggrund af skønnede markedsværdier af fast ejendom samt kreditforeningsgæld og øvrig prioritetsgæld med pant i fast ejendom. Det er kun friværdi op til 60 pct. af ejendommens skønnede markedsværdi, der medregnes til formuen. Det baseres på en antagelse om, at man ikke nødvendigvis kan få lov til at belåne mere end 60 pct. af ejendomsværdien umiddelbart før folkepensionsalderen.

Alle beløb er fremskrevet til 2023-niveau ved at fremskrive med den historiske samt forventede udvikling i timefortjenesten i den private sektor på baggrund af Økonomisk Redegørelse marts 2023, Økonomiministeriet.

Lejere er oftere tynget af negativ formue

Vi har undersøgt, hvem der har så stor gæld, at den ikke umiddelbart kan indfris med de aktiver, man ejer. Det vil sige, hvem der er teknisk insolvente og har negativ nettoformue. Datagrundlag og metode er beskrevet i Boks 4.

Gæld er ikke i sig selv en dårlig ting. Det gør os f.eks. i stand til at købe hus eller bil, selvom vi ikke har sparet nok op til at kunne betale hele beløbet selv. Derved får vi mulighed for tidligere i livet at nyde forbrugsgoder, som vi set over et helt liv godt kan betale, men som vi ikke ville få råd til at købe før relativt sent i livet på grund af et behov for mange års opsparing. Fire ud af fem voksne danskere har gæld i et eller andet omfang.

Men gæld kan blive usund, hvis den ikke modsvares af et aktiv som et hus og samtidig får lov til at vokse sig for stor set i forhold til vores indkomst og rådighedsbeløb. Det kan ske, når renten stiger, som det var

tilfældet i 2022 og 2023. Usund gæld kan dermed blive en klods om benet, som er svær at skille sig af med igen, og som påvirker ens levevilkår. Hver femte voksne dansker har større gæld end aktiver og dermed negativ formue.

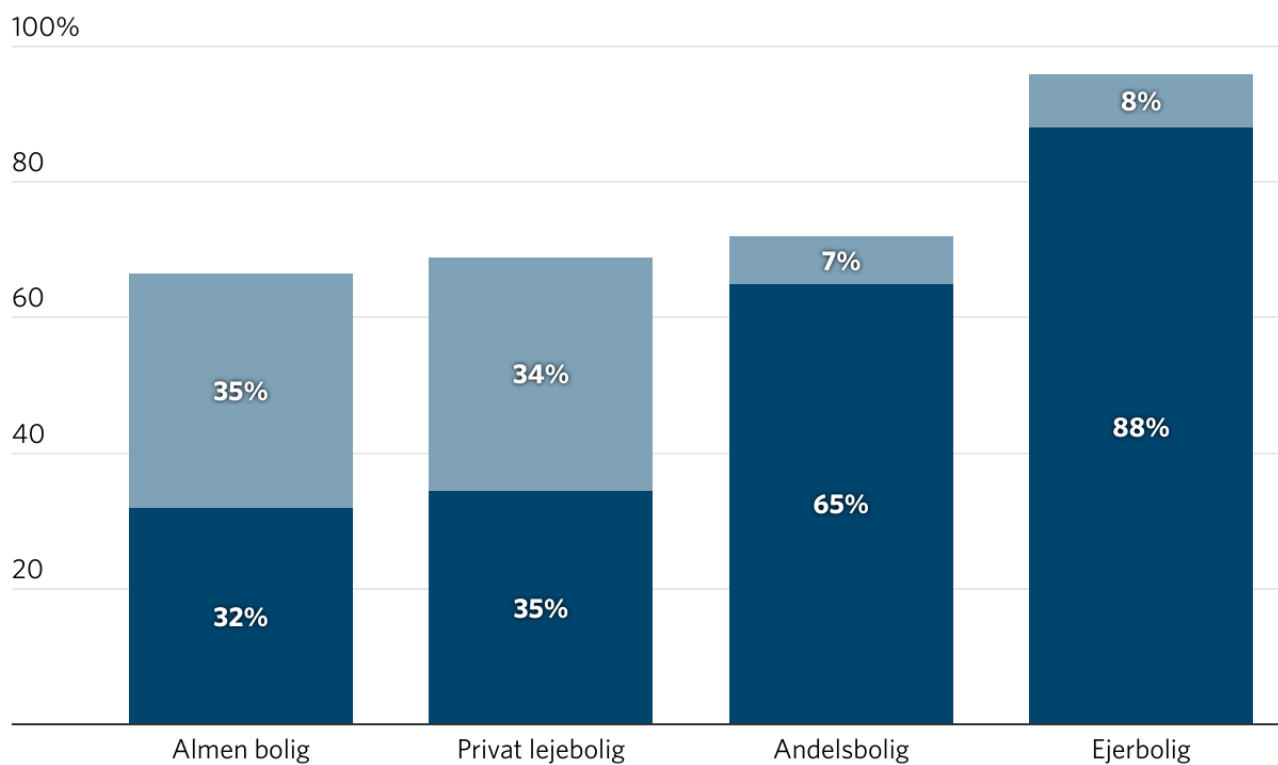
Figur 12 viser, at mens boligejere er den gruppe, der oftest har gæld, så har de sjældent negativ formue, da gælden typisk modsvares af et aktiv i form af det hus, de ejer. Det samme gør sig gældende for personer, der bor i andelsbolig. Vender vi i stedet blikket mod lejere, så har en relativt stor andel, flere end hver tredje voksne lejer, negativ formue. De er dermed i risiko for, at gælden vokser sig op om ørene på dem og bliver en klods om benet, f.eks. når pludselige og markante rentestigninger begrænser ens rådighedsbeløb i en tid, hvor mange kæmper med at få pengene til at række som følge af høj inflation.

FIGUR 12

Boligejere har oftest gæld, men sjældent negativ formue

Figuren viser, hvor stor en andel, der har gæld og henholdsvis positiv eller negativ nettoformue.

■ Har gæld og positiv formue ■ Har negativ formue

Anm.: Øvrige boligformer er udeladt, herunder kommunalt og statsligt ejede institutioner samt uoplyst ejerforhold.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Tabel 5 viser, at det er blandt forsørgere i lejebolig, at man finder den højeste andel med negativ formue. Hele 77 pct. af enlige forsørgere under uddannelse i almen lejebolig har negativ formue, mens det tilsvarende er 74 pct. i private lejeboliger. Det er dog værd at hæfte sig ved, at denne gruppe er studerende og derfor sandsynligvis benytter sig af de særlige låneordninger som SU-lån under studietiden. Selvom gælden på papiret ikke modsvarer af et aktiv, så er uddannelse i sig selv et vigtigt aktiv, der sikrer en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet og typisk resulterer i højere jobsikkerhed og indkomst. Derfor er det ikke umiddelbart denne gruppe, der bør give anledning til større bekymringer.

Et par pladser nede på listen finder vi dog par og enlige med børn i privat lejebolig, der står uden for arbejdsstyrken. Blandt disse grupper er det 66-68 pct., der har negativ formue. Gruppen, der står uden for arbejdsmarkedet, omfatter bl.a. kontanthjælpsmodtagere, der ikke vurderes at være jobparate. Der er altså tale om personer, hvoraf mange står langt fra arbejdsmarkedet. For denne gruppe er det altså langt mere bekymrende, at så stor en andel er tyngt af negativ formue.

TABEL 5

Forsørgere i lejebolig under uddannelse og uden for arbejdsstyrken har oftest negativ formue

Tabellen viser, hvor stor en andel der har negativ nettoformue opdelt på familietype, boligform og alder.

Familietype	Boligform	Socioøkonomisk status	Har negativ formue ▼
Enlig med børn	Almen bolig	Personer under uddannelse	77 pct.
Enlig med børn	Privat lejebolig	Personer under uddannelse	74 pct.
Par med børn	Privat lejebolig	Uden for arbejdsstyrken	68 pct.
Enlig med børn	Privat lejebolig	Uden for arbejdsstyrken	66 pct.
Par med børn	Privat lejebolig	Pensionist	66 pct.
Par uden børn	Privat lejebolig	Uden for arbejdsstyrken	66 pct.
Enlig med børn	Almen bolig	Uden for arbejdsstyrken	65 pct.
Enlig uden børn	Almen bolig	Uden for arbejdsstyrken	62 pct.
Enlig med børn	Privat lejebolig	Arbejdsløse	60 pct.
Enlig med børn	Almen bolig	Arbejdsløse	58 pct.

Additional 102 rows not shown.

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

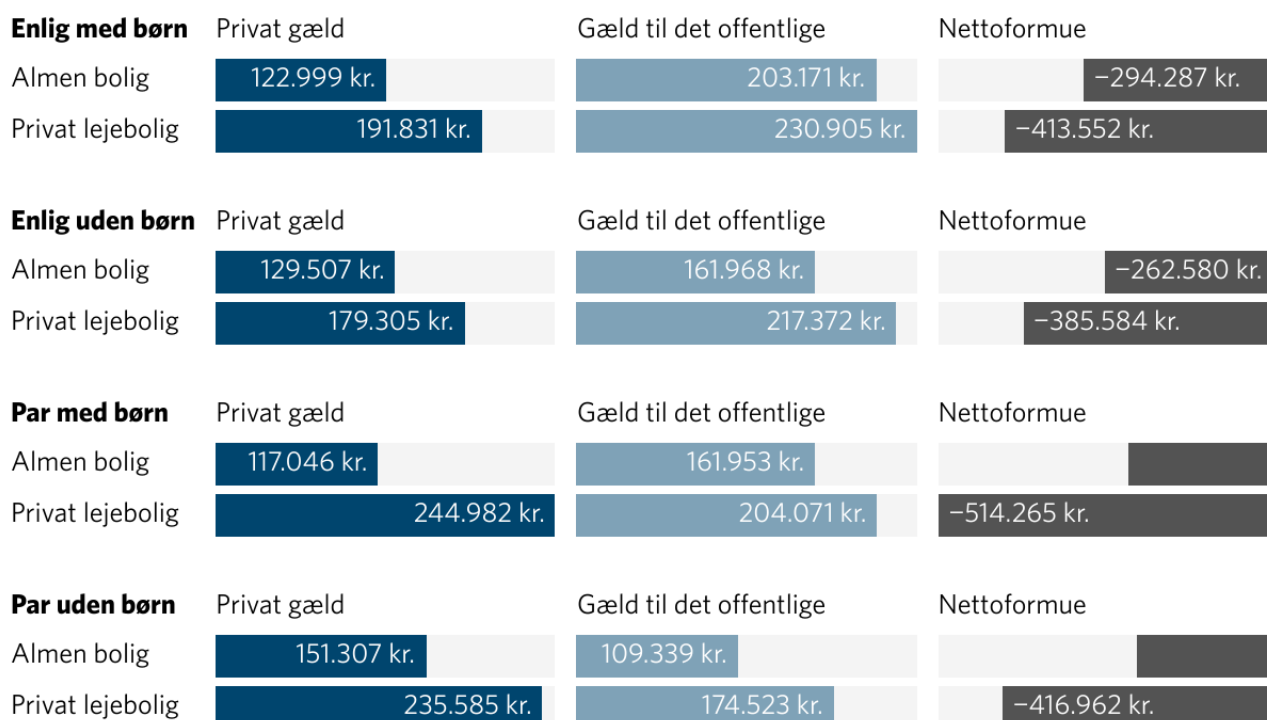
Den negative formue blandt forsørgere i lejebolig er af væsentlig størrelse. Figur 13 viser den gennemsnitlige private gæld til bl.a. pengeinstitutter ekskl. gæld med pant i bolig eller bil, gæld til det offentlige samt samlet nettoformue for forsørgere i lejebolig, der har negativ formue. Som det fremgår af figuren, er gældsposterne store, både hvad angår den private gæld og gæld til det offentlige, som bl.a. omfatter SU-lån. Den private gæld udgør fra ca. 117.000 kr. pr. voksen til ca. 245.000 kr. pr. voksen i gennemsnit på tværs af familie- og boligtype. Dertil udgør gæld til det offentlige fra ca. 109.000 kr. til ca. 231.000 kr. i gennemsnit. Nettoformuen pr. voksen varierer fra -213.000 kr. til -514.000 kr. i gennemsnit.

Med gæld og negativ formue i den størrelsesorden kan de store rentestigninger i 2022 og 2023 gøre et betydeligt indhug i rådighedsbeløbet. F.eks. svarer Nationalbankens rentestigninger fra juli 2022 til marts 2023 på 3,2 pct.-point med gældsposter på i alt 300.000 kr. til næsten 10.000 kr. årligt i øgede renteudgifter, hvis gælden ikke løbende nedbringes. Det er 800 kr. om måneden i en tid, hvor man ikke blot oplever høje varme- og elregninger, men også mærker, at indkøbsturene er blevet markant dyrere.

FIGUR 13

Store gældsposter tynger familierne med negativ formue

Figuren viser det gennemsnitlige gældsbeløb for familier med negativ formue samt nettoformuen opdelt på familietype og boligform.

Anm.: Gæld og nettoformue er opgjort pr. voksen i familien og derfor sammenligneligt på tværs af enlige og parfamilier. Beløb fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af timelønsudviklingen.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Forsørgere i lejebolig har oftest negativ formue på Vest- og Sydsjælland

Der er markante geografiske forskelle i andelen med negativ formue blandt forsørgere i lejebolig. For gruppen som helhed er det hver anden, der har negativ formue, men på tværs af landets kommuner varierer det fra hver fjerde i Gentofte Kommune til næsten tre ud af fire i Lolland Kommune.

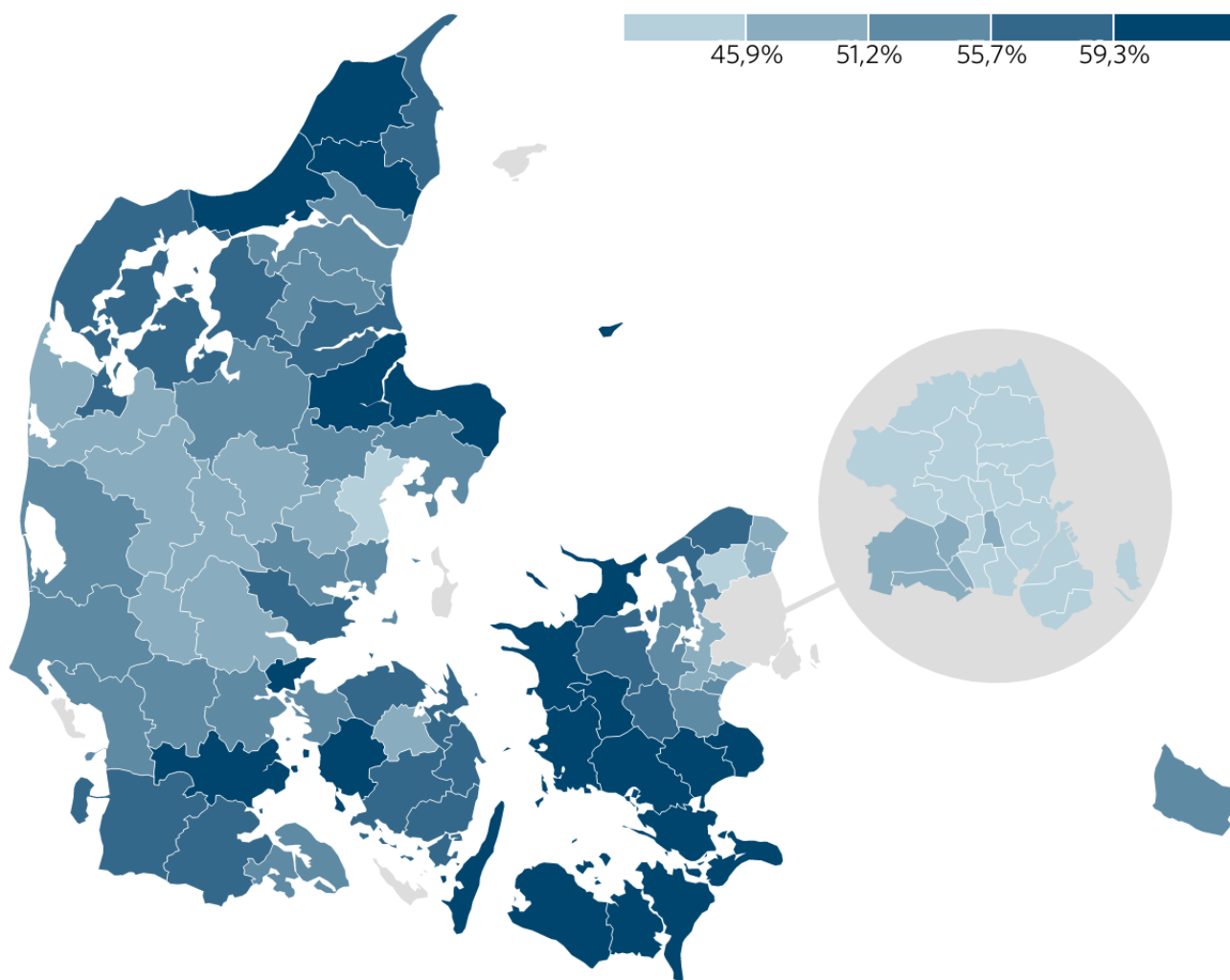
På Vest- og Sydsjælland er det omkring to ud af tre forsørgere, der bor til leje, som har negativ formue, mens andelen er lavest i hovedstadsområdet. Det viser Figur 14. De mørkeblå kommuner er den femtedel

af kommunerne, hvor andelen af forsørgere i lejebolig med negativ formue er størst, mens de lyseblå kommuner er den femtedel, hvor andelen er lavest.

FIGUR 14

To ud af tre forsørgere i lejebolig har negativ formue på Vest- og Sydsjælland

Figuren viser, hvor stor en andel af voksne forsørgere, der bor til leje, som har negativ formue.

Anm.: Opgørelsen omfatter kun voksne med børn i husstanden, som bor i almen eller privat lejebolig. De fire ø-kommuner Ærø, Fanø, Samsø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn.

Kort: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Lavindkomstgruppen har oftere negativ formue

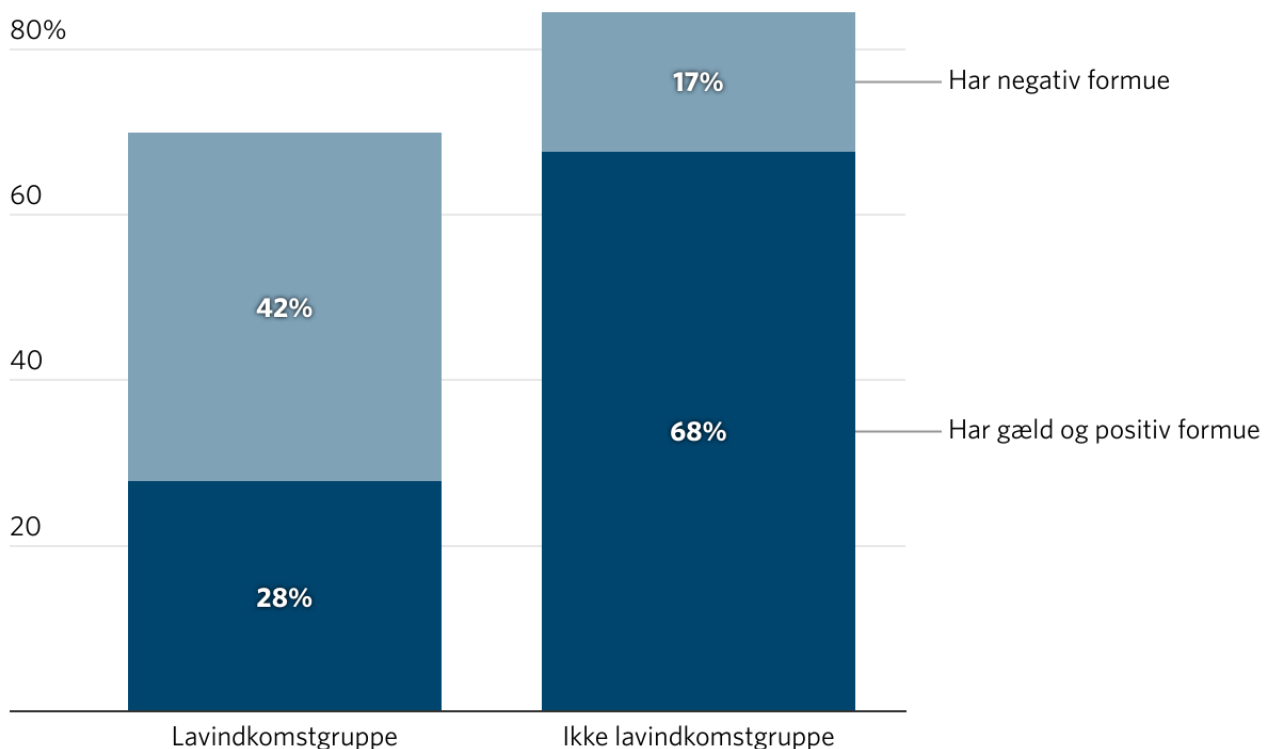
Det er oftere personer med lav indkomst end høj, der har negativ formue. I lavindkomstgruppen er det omkring to ud af fem, der har større gæld end aktiver og dermed negativ formue. Det fremgår af Figur 15. Lavindkomstgruppen dækker over personer med en disponibel indkomst på mindre end 50 pct. af den typiske indkomst (medianen). I opgørelsen er familier med voksne studerende udeladt.

For personer, der ikke er i lavindkomstgruppen, er det omkring hver sjette, der har negativ formue, og der er helt overordnet en sammenhæng mellem lavere indkomst og højere risiko for at have negativ formue. Des fattigere man er, des større risiko er der altså for at have negativ formue.

FIGUR 15

To ud af fem i lavindkomstgruppen har større gæld end aktiver til at dække den

Figuren viser, hvor stor en andel, der har gæld og henholdsvis positiv eller negativ formue opdelt på, om man tilhører lavindkomstgruppen (under 50 pct. af medianindkomsten) eller ej.

Anm.: Opgjort ekskl. familier hvor hovedforsørgeren (den med højest indkomst) er studerende.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Boks 4. Sådan har vi undersøgt hvem, der har negativ nettoformue

Undersøgelsen er foretaget på baggrund af Danmarks Statistiks personregistre med udgangspunkt i formueopgørelsen pr. 31. december 2021. Alle opgørelserne tager udgangspunkt i de voksne danskere på 18 år og derover. Hjemmeboende børn på 18 år og derover er dog udeladt.

Nettoformuen er opgjort som aktiver, herunder skønnet markedsværdi af bolig, bil og finansielle aktiver, fratrasket passiverne, herunder realkreditgæld, SU-gæld og øvrig gæld. Eventuel gæld til det offentlige samt gæld under inddrivelse er medregnet i Danmarks Statistiks formue- og gældsopgørelse. Nettoformuen er opgjort ekskl. pensionsformuen, da denne del af formuen kun i visse tilfælde og ikke uden en væsentlig strafafgift på 60 pct. kan anvendes til at nedbringe gælden. Nettoformuen er ligeligt fordelt mellem de to voksne i parfamilier. Hjemmeboende børn og deres eventuelle formue, f.eks. børneopsparing, medregnes ikke til opgørelsen.

Den skønnede markedsværdi af ejerbolig og andelsbolig er behæftet med usikkerhed og bør derfor tolkes mere varsomt.

Formueoplysningerne er sammenkoblet med oplysninger om familie-, bolig- og indkomstforhold for at belyse, hvad der karakteriserer familier med gæld og negativ formue.

I undersøgelsen indgår kun familier med fuldt skattepligtige voksne. Inddelingen i boligform er foretaget på baggrund af ejerforholdsoplysninger i BBR-registret samt formueoplysninger. Kun ejerboliger, der bebos af ejer selv, kategoriseres som "Ejerbolig". Øvrige ejerboliger, der er udlejet, samt boliger ejet af et selskab/virksomhed kategoriseres som "Privat lejebolig". Øvrige boligformer, herunder kommunalt og statsligt ejede institutioner samt uoplyst ejerforhold, er udeladt fra opgørelserne opdelt på boligform bl.a. som følge af et lavt antal observationer.

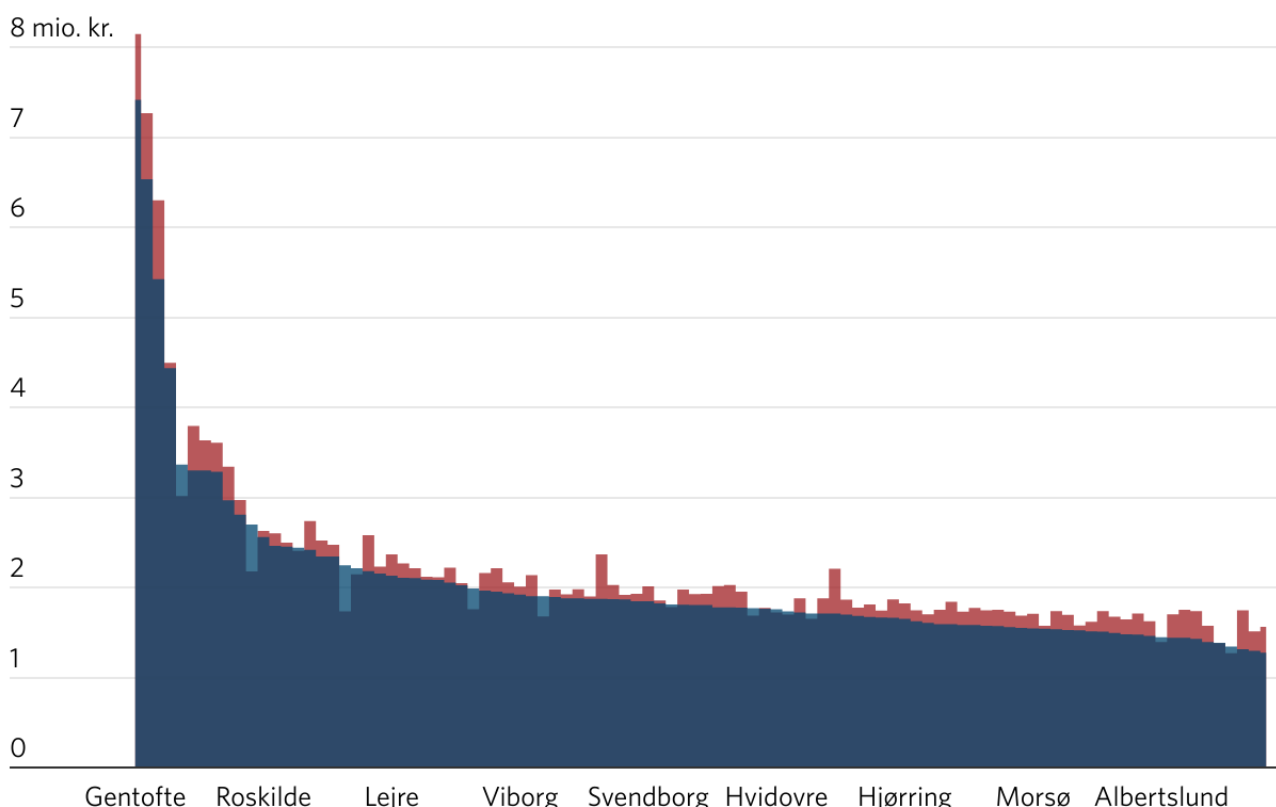
Alle beløb er fremskrevet til 2023-niveau ved at fremskrive med den historiske samt forventede udvikling i timefortjenesten i den private sektor på baggrund af Økonomisk Redegørelse marts 2023, Økonomiministeriet.

Bilag

BILAGSFIGUR 1

Aldersstandardisering trækker studiebyer op og toppen ned

Figuren viser virkningen af aldersstandardisering på den gennemsnitlige nettoformue i hver kommune. De blå søjler er de aldersstandardiserede gennemsnitlige nettoformuer, mens de røde søjler angiver de faktiske nettoformuer før aldersstandardisering.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Betydelige formueforskelle mellem kommunerne

Tabellen viser for hver kommune den gennemsnitlige nettoformue samt udvalgte percentilgrænser. Opgørelsen er aldersstandardiseret. Nettoformuen omfatter reale aktiver som bolig og bil, finansielle aktiver, som bankindestående og aktier, og pensionsformue fratrasket al registreret gæld.

Kommune ▲	Gns.	Median	p5	p10	p25	p75	p90	p95	p99
Albertslund	1.446.200	715.100	-147.300	-600	115.800	2.060.100	3.795.000	5.050.600	8.961.600
Allerød	3.297.500	2.007.800	7.700	58.100	483.400	4.170.000	6.671.500	9.059.300	22.580.100
Assens	1.460.800	727.600	-151.500	1.400	149.800	1.663.400	3.017.600	4.432.800	10.857.900
Ballerup	1.872.400	903.600	-95.800	11.000	164.000	2.559.700	4.693.600	6.338.200	11.702.500
Billund	1.805.300	937.300	-73.600	22.000	217.900	2.090.600	3.660.800	5.149.900	13.307.700
Bornholm	1.442.100	769.400	-81.400	12.200	174.000	1.716.600	3.077.900	4.407.200	10.767.800
Brøndby	1.386.000	552.900	-135.700	1.200	103.400	1.889.800	3.795.200	5.136.900	9.850.000
Brønderslev	1.510.900	769.700	-180.200	-9.500	151.000	1.779.900	3.196.500	4.502.400	11.811.000
Dragør	3.298.900	2.032.200	-23.100	44.400	410.100	4.129.800	6.788.000	9.612.000	25.496.200
Egedal	2.462.600	1.645.300	1.700	48.100	434.900	3.265.200	5.136.900	6.733.800	14.196.600
Alle	2.139.200	935.900	-114.800	8.500	173.200	2.339.300	4.435.900	6.498.500	17.168.800

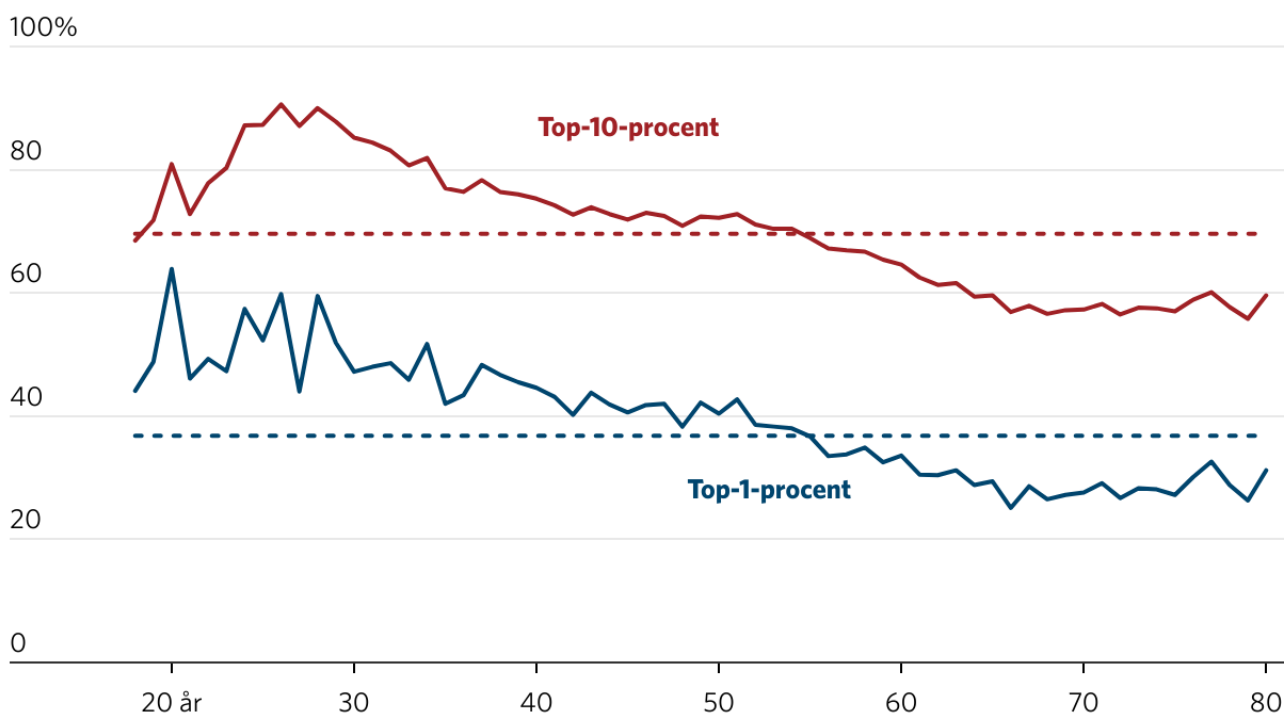
Additional 88 rows not shown.

Anm.: Kun personer på 18 år og derover indgår i opgørelsen og der er foretaget aldersstandardisering, således at man kan sammenligne på tværs af kommuner med forskelle i alderssammensætning. Beløb afrundet til nærmeste 100 kr. Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021 fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af den forventede udvikling i timefortjenesten i *Økonomisk Redegørelse marts 2023*, Økonomiministeriet. p99 ikke vist for kommuner med færre end 10.000 indbyggere af diskretionshensyn.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Formue er aldersbetinget, men ulighed i formuer er lige så stor inden for alderstrin, som på tværs af alle (ekskl. pension)

Figuren viser, hvor stor en andel af den samlede nettoformue, som henholdsvis top-1-procent og top-10-procent besidder inden for de enkelte alderstrin. De stiplede linjer angiver andelen på tværs af alle voksne.

Anm.: Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2021.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Økonomiske forskelle på tværs af uddannelsesgrupper (fem år før folkepensionsalderen)

Figuren viser den typiske (median) erhvervsindkomst og formue fordelt på uddannelse og særligt for dem, der har råd til at trække sig tilbage for egen regning. Opgjort for personer med fem år til folkepensionsalderen ultimo 2021.

Alle erhvervsaktive

	Erhvervsindkomst	Pensionsformue	Friværdi	Finansiell formue
Grundskole	379.000 kr.	1,9 mio. kr.	33.000 kr.	0,2 mio. kr.
Gymnasial	456.000 kr.	2,4 mio. kr.	137.000 kr.	0,3 mio. kr.
EUD	421.000 kr.	2,2 mio. kr.	104.000 kr.	0,2 mio. kr.
KVU	488.000 kr.	2,9 mio. kr.	171.000 kr.	0,3 mio. kr.
MVU	495.000 kr.	3 mio. kr.	175.000 kr.	0,3 mio. kr.
LVU	678.000 kr.	4,7 mio. kr.	374.000 kr.	0,6 mio. kr.

Råd til selvpensionering

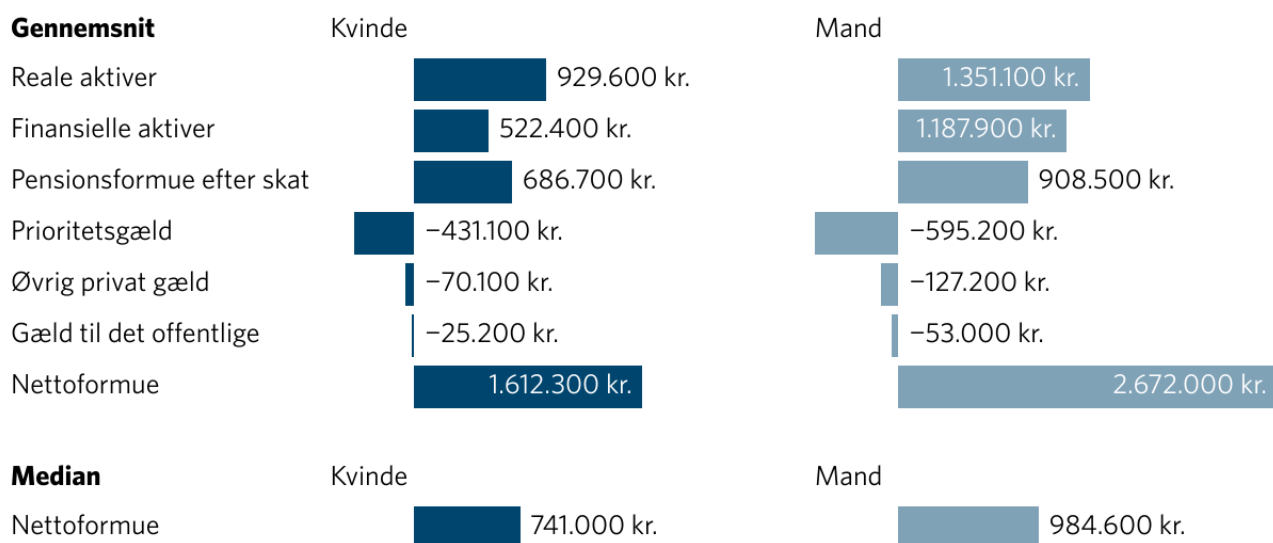
	Erhvervsindkomst	Pensionsformue	Friværdi	Finansiell formue
Grundskole	376.000 kr.	4,3 mio. kr.	678.000 kr.	1,6 mio. kr.
Gymnasial	463.000 kr.	5,1 mio. kr.	731.000 kr.	2,3 mio. kr.
EUD	409.000 kr.	4,2 mio. kr.	776.000 kr.	1,9 mio. kr.
KVU	471.000 kr.	5,4 mio. kr.	804.000 kr.	1,5 mio. kr.
MVU	457.000 kr.	4,7 mio. kr.	882.000 kr.	2,1 mio. kr.
LVU	628.000 kr.	7,1 mio. kr.	1.233.000 kr.	2,8 mio. kr.

Anm.: Beløb i 2023-niveau. Opgjort på baggrund af formuedata pr. 31. december 2021. Erhvervsindkomsten er opgjort på individniveau som et gennemsnit af de seneste fem år deflateret med timelønsudviklingen. Personer med uoplyst uddannelse eller en bacheloruddannelse som højest fuldførte niveau er udeladt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Kvindes formue er mindre end mænds

Figuren viser, hvordan formuen adskiller sig på tværs af køn.

Anm.: Opgjort på baggrund af alle voksne på 18 år og derover. Formuen er *ikke* fordelt ligeligt blandt familiens voksne. Beløb afrundet til nærmeste 100 kr. Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31 december 2021 fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af den forventede udvikling i timefortjenesten i Økonomisk Redegørelse marts 2023, Økonomiministeriet.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

- 1 <https://www.ae.dk/analyse/2023-03-den-gyldne-procent-af-danskerne-sidder-paa-mere-end-ni-procent-af-de-samlede>
- 2 Islam, Rabiul Md. & Mark McGillivray (2020). Wealth inequality, governance and economic growth, *Economic Modeling* 88 (2020) 1-13
- 3 En del af forklaringen på kurvens form er opbygningen af arbejdsmarkedspensioner gennem livet, men det forklarer ikke hele forskellen i formueulighed på tværs af alderstrin, jf. Bilagsfigur 2.
- 4 Toft, Maren og Sam Friedman (2021): Family Wealth and the Class Ceiling: The Propulsive Power of The Bank of Mum and Dad, *Sociology* 2021, Vol. 55(1) 90-109 og Berg, Kristoffer og Shafik Hebous (2021): Does a Wealth Tax Improve Equality of Opportunity? Evidence From Norway, IMF Working Paper